Federaţia Comunităţilor Evreieşti din România a participat la doliul naţional al poporului român

REVISTA CULTULUI MOZAIC

APARE BILUNAR

ADMINISTRAŢIA : str. Lăpuşna nr. 9 — tel. : 15.50.90 REDACŢIA : Bucureşti, str. Popa Rusu nr. 24 — tel. : 11.80.80

Anul XXXV
Nr. 684
20 IANUARIE 1990
23 TEVET 5750
12 pag. 3,50 lei

EF RABIN DR. MOSES ROSEN

Cine nu învaţă din lecţiile istoriei

ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף (שמות א)

„Şi se ridică un rege în Mi im care nu-l cunoscu pe Iosef" (Exo- s 1, 8).

Odată cu primele rînduri ale celei de-a ua cărţi a Bibliei, începe itinerarul is- ic al poporului evreu. Spre deosebire prima carte, care e o cronică a vieţii triarhilor, cea pe care o deschidem în est Şabat pune în locul vieţii de fa- lie pe aceea a colectivităţii. Interesant că noţiunea de popor ,ca atribut al lor lui Iaacov, apare pentru prima dată începutul acestei cărţi şi ea porneşte gura primului antisemit al istoriei : rao. Prin ura sa sălbatică, prin pri- ana fără de cruţare ce o dezlănţuie potriva lor, el izbuteşte să închege le- turile dintre ei, să-i pătrundă de con- inţa că avînd un destin de suferinţă mun trebuie să se unească în jurul ui ideal comun. Tiranul de mai tîrziu, man, poartă denumirea de צורר היהו- „duşmanul evreilor", însuşi cuvin- צורר poate fi tradus şi prin „cel ce gă", căci, într-adevăr, prin primejdia lectivă pe care le-a creat-o, Haman a dat legăturile dintre cei meniţi să-i fie time. Pe drept cuvînt, învăţaţii Tal- udului exclamă גדולה הסרת טבעת „Mai mult decît cei 48 de profeţi şi le şapte femei profete care au predicat reilor drumul binelui, mai convingă- are decît toate aceste chemări la rea- ate, a fost pecetea dată de Ahaşveroş Haman pentru exterminarea lor" eghila 14). Cele mai inspirate profeţii, le mai înţelepte îndemnuri n-au cutre- rat inimile şi n-au mobilizat con- inţele, cît au izbutit s-o facă uneltirile aonilor sau hamanilor care s-au suc- iat.

deea aceasta e exprimată de altfel şi versetul capitolului biblic al acestei ătămîni וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרץ „cu cît l-au chinuit mai mult, cu atît li mult s-a înmulţit, cu atît mai mult intărit" (Exodus 1, 12).

emnificativ e faptul că primul val de i între popoare amintit în Biblie nu neşte de jos în sus, din mijlocul masei e palatul satrapului, ci dimpotrivă. emnul la pogrom şi jaf, răspîndirea omniei, veninul urii, toate acestea vin la monarh.

ויאמר אל עמו „El zise către poporul l" (ibidem, 1, 9). El e acela care chea- la crimă şi nu poporul său, care era la fel de asuprit ca şi evreii. El e acela care are nevoie de un ţap ispăşitor, spre a canaliza asupra lui toate nemulţumi- rile norodului. Spre a-şi continua regi- mul de cruntă împilare, el are nevoie de diversiunea care să abată clocotul de re- voltă al mulţimilor în altă parte. Pala- tele, piramidele sale sînt construite cu sudoarea şi sîngele robilor săi, egip- teni şi evrei laolaltă. Spre a împi- edica o răscoală a sclavilor, e neces- ară semănarea zîzaniei între ei. De cîte ori n-aveau să recurgă diverşii faraoni ai istoriei la reţeta precursorului lor ? De cîte ori nu s-a adeverit de-a lungul mi- leniilor constatarea că „nu poate fi liber un popor care asupreşte un altul" ? Nu numai apele Nilului au pus capăt la mii de vieţi, ci riuri de sînge s-au scurs în istoria omenirii : căci dacă la început că- deau victimă urmaşii victimelor lui Fa- rao, şi alte popoare urmau acelaşi drum al martiriului, fiind mînate în războaie duse pentru înmulţirea bogăţiilor tira- nilor.

אשר לא ידע את יוסף „Care nu l-a cu- noscut pe Iosef".

Farao n-a vrut să-l cunoască pe Iosef, simbolul înfrăţirii între cele două po- poare. El a făcut ca să fie uitată figura aceluia care şi-a închinat puterile luptei împotriva foametei, care s-a străduit pen- tru binele mulţimilor, fără deosebire că- rei naţii aparţineau.

Farao a aruncat vălul uitării asupra aceluia care era denumit „visătorul". Sclav- ii săi nu trebuiau să viseze. Imaginaţia lor n-avea voie să evoce vremuri mai bune, fantezia lor se cerea înăbuşită pen- tru ca să nu-şi ia zborul spre zările li- bertăţii şi bunăstării, idealurile lor erau menite sugrumării, ca nu cumva să-şi în- chipuie că e cu putinţă o altă viaţă de- cît cea de rob.

El, Farao, n-a vrut să înveţe nici din lecţia vieţii lui Iosef, care demonstra că în zadar sînt uneltirile, în van fărăde- legile, dacă Providenţa le năruieşte. Io- sef, cel menit să fie rob, ajunge pe pisc- urile măririi şi lucrurile se întîmplă ana- poda de cum au dorit cei ce voiau să-l încredinţeze pieirii.

Farao n-a izbutit însă, precum sortite eşecului au fost şi toate încercările de acest fel ale urmaşilor săi. Cartea Şe- mot începe o epopee a luptei pentru liber- tate, care va fi pînă la urmă încununată de victorie.

Să-l cauţi pe Dumnezeu la bucurie

וישלח פרעה ויקרא למשה ולאהרן ויאמר אלהם חטאתי הפעם (שמות ט-כו)

„Farao trimise şi-i chemă pe Moşe pe Aron şi le zise : „Am păcătuit de a aceasta" (Exodus 9, 27).

titudinea lui Farao faţă de nenoro- le ce se abat asupră-i e menită să eească drept învăţătură. El nu înţelege început noţiunea Părintelui Unic al egii Creaţiuni. Sugestivă e, în această vinţă, povestirea midraşică.

ind Moşe şi Aron îi aduc primul me- al lui „Haşem" — Dumnezeul-Unic, ao a deschis pomelnicul zeităţilor sale. u acolo înşiraţi cu toţii : erau zeii ra omul primitiv li se închina de imă. Forţele naturii îl înfricoşau şi implora pe fiecare dintre ele. Frica motorul idolatriei şi cultivarea ei amenta în acelaşi timp sistemul so- sclavagist care furniza lui Farao pu- a. Piramidele constituiau simbolul acestui sistem : o bază largă, milioane de robi istovindu-se pentru a clădi hu- zurul unui singur vîrf, Farao. Era deci o credinţă religioasă potrivită pentru ne- miloasa exploatare a oamenilor.

În catastifele zeităţilor acestea, în za- dar a răsfoit Farao pagină cu pagină. Pe „Haşem", Dumnezeul dragostei, părintele tuturor oamenilor, nu l-a găsit. מי ד' „Cine e acest Haşem ?" — întreabă el şi continuă לא ידעתי את ד' „Nu-l cunosc pe Haşem".

Moşe îi răspunse ironic : „Nu-l căuta pe Dumnezeu în numele căruia vorbesc, în opisul idolilor tăi". מה לו לכהן בבית הסכרות"

„Precum Cohenul, preotul religiei noas- tre, înfăţişătorul cultului vieţii n-are ce căuta în cimitir, în împărăţia morţii, tot astfel pe Dumnezeul nostru nu-l vei găsi

(Continuare în p. 4)

Serviciu divin la Templul Coral

Vineri, 12 ianuarie 1990, a avut loc la Templul Coral din Bucureşti un serviciu divin solemn în memoria eroilor po- porului român care au căzut în marea revoluţie împotriva tiranului Ceauşescu şi a acoliţilor săi.

Au fost prezenţi conducători ai F.C.E. şi C.E.B., în frunte cu Eminenţa Sa dl Şef Rabin dr. Moses Rosen. Au luat parte ambasadorul Statului Israel la Bucureşti, Excelenţa Sa dl Zvi Mazel, membri ai ambasadei, precum şi directorul progra- mului „Joint" pentru România, dl Zvi Feine.

Serviciul divin a fost oficiat de Emi- nenţa Sa dl Şef Rabin dr. Moses Rosen, prim-cantorii Aizic Jukovski şi Willy Harnik şi corul Templului Coral, dirijat de Isac Ledeanu.

După oficierea rugăciunii pentru patria noastră scumpă, România, şi în memoria martirilor marii revoluţii de la 22 Decem- brie 1989, Eminenţa Sa dl Şef Rabin a rostit o impresionantă predică în cursul căreia a amintit actele de duşmănie îm- potriva poporului român săvîrşite de Ceauşescu, asasinul propriului său popor, ca şi cele împotriva populaţiei evreieşti, numeroasele devastări şi demolări de temple şi case de rugăciuni din Bucureşti şi de pe întreg teritoriul ţării. Numai în Bucureşti au fost demolate în ultimii ani următoarele lăcaşuri de cult : Templele „Aizic Ilie" (str. Vinători), „Ieşua" (Calea Moşilor), „Voinţa" (str. Taras Sevcenco), „Fraterna Freilup" (str. Mămulari), „A. B. Zissu" (str. Mămulari), Sefard (str. Banu Mărăcine), „Ajutorul (Baron Hirsch)" (str. Bradului) ; Sinagogile „Tal- mud Tora" (str. Traian), „Malbim" (str. Bravilor), „Gaster" (str. Sticlari), „Reşit Daat" (str. Antim), „Păstrarea credinţei" (str. Cirlova), „Poale Ţedec" (str. Cerni- şoara), „Hevre Tilim" (str. Emigrantului), „Hesed şel Emes" (str. Legislaţiei). Au fost de asemenea demolate Căminul „Martin Băluş" (str. Negru-Vodă) şi Baia rituală (str. Mămulari).

În continuare, Eminenţa Sa a amintit de campania sălbatică antisemită dezlăn- ţuită în unele organe de presă în anii 1980—1985, iniţiată şi patronată de Ceau- şescu.

Eminenţa Sa a subliniat că ziua de 22 Decembrie 1989 reprezintă şi pentru noi, evreii români, ziua eliberării de ti- ranie. Comunităţile evreieşti din România, care există de peste 600 de ani, au adus întregul lor tribut de muncă, energie, devotament şi dragoste de patrie acestei ţări, a spus Eminenţa Sa. În ştiinţă şi cultură, în meserii şi în comerţ, în toate domeniile de creaţie evreii au depus străduania lor pentru propăşirea Româ- niei. Mergeţi în cimitirele noastre şi veţi găsi în fiecare din ele cîte o parcelă a eroilor evrei. Fie că au căzut în Războiul din 1877 pentru independenţa ţării, fie că au murit în Războiul pentru întregirea ţării din 1916—1918, fie că au fost exe- cutaţi de plutoanele criminale fasciste,

(Continuare în p. 4)

„JOINT"-ul şi „Central British Fund" ajută România

În seara zilei de marţi 9 ianuarie 1990 a aterizat pe aeroportul Otopeni un a- vion special care a adus ajutoare în me- dicamente şi alimente, în valoare de 250.000 dolari, din partea Organizaţiei de ajutorare a evreimii engleze CENTRAL BRITISH FUND şi din partea Organiza- ţiei americane „JOINT".

La primirea avionului au fost de faţă reprezentanţi ai Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România, ai Ministerului Sănătăţii, Radioteleviziunii şi presei.

A luat cuvîntul, în faţa televiziunii, dl. ministru secretar de stat în Ministerul Sănătăţii, dr. Teodor Ionescu, care a ex- primat mulţumirea şi recunoştinţa po- porului român pentru actele de solidari- tate cu România ale comunităţilor evre- ilor din întreaga lume.

Domnul Şef Rabin dr. Moses Rosen a transmis iudaismului britanic şi celui american mulţumiri pentru că au răs- puns la apelul Domniei Sale în mod prompt şi impresionant şi a exprimat spe- ranţa că acţiuni similare vor continua şi în proximele zile şi săptămîni, iar dl Zvi Feine, directorul „Joint"-ului pentru România, a încredinţat pe reprezentantul guvernului român că „Joint"-ul va con- tinua să aducă contribuţia sa — prin dl Şef Rabin dr. Moses Rosen şi Fede- raţia Comunităţilor Evreieşti al cărei preşedinte este — la opera de ajutorare a poporului român.

La primirea avionului special sosit de la Londra. DE LA STINGA LA DREAPTA : dl ZVI FEINE, directorul „JOINT"-ului pentru România, Eminenţa Sa dl ŞEF RABIN dr. MOSES ROSEN, dl dr. TEODOR IONESCU, ministru secretar de stat la Ministerul Sănătăţii, acad. prof. dr. N. CAJAL şi reprezentanta Crucii Roşii

MAX NORDAU
omul, scriitorul, evreul

Împlinirea a 140 de ani de la nașterea lui Max Nordau e un prilej nimerit pentru evocarea și readucerea în conștiința generației de azi a vieții și operei acestei marcante personalități a iudaismului și a culturii umane din ultimele decenii ale veacului al XIX-lea și primele decenii ale veacului nostru.

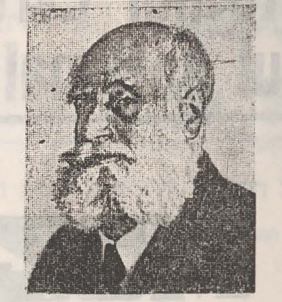

Max Nordau (Simon Maximilian Südfeld), născut în 1849, provine dintr-o familie de cărturari a cărei obîrșie străveche e în Peninsula Iberică unde unul din strămoși, Don Ițhak Abrabanel, exeget biblic și fost vistiernic al regilor catolici, își atribuia o ascendență davidică. Prigoniți și alungați de Inchiziție, strămoșii lui Nordau au emigrat spre răsăritul Europei, stabilindu-se în decursul veacurilor următoare întîi la Salonic, apoi la Viena și Krotoschin (Prusia orientală) și, în urmă, la Budapesta. După o educație tradițională evreiască primită în casa părintească, Max Nordau a studiat medicina, dedicîndu-se profesiunii de medic psihiatru. În anul 1880 s-a mutat la Paris, unde a locuit, cu mici întreruperi, timp de o jumătate de veac. A decedat la Paris în 1923, iar în 1926 osemintele i-au fost reînhumate în cimitirul din Tel Aviv.

Nota dominantă a personalității lui Max Nordau e aceea a unui gînditor de mare ținută, sociolog și critic al civilizației, situat pe linia democratismului protestatar al stîngii liberale, dublat de un militant evreu angajat în lupta de apărare a valorilor iudaismului și pentru renașterea poporului evreu amenințat de pericolul asimilismului.

Două laturi se disting, așadar, în personalitatea sa: una general umană și alta specific iudaică:

1. În prima latură — cea general umană —, intră activitățile sale de ziarist, scriitor, moralist, critic social-literar etc., al căror mesaj adresat omenirii i-a adus o faimă de mentor spiritual al unei părți a generațiilor care s-au succedat între sfîrșitul veacului al 19-lea și primele decenii ale veacului nostru. Ca ziarist și-a început cariera la **Pester Lloyd**, a continuat-o la **Vossische Zeitung** din Berlin și la **Neue Freie Presse** din Viena, cîștigînd un renume european. Și-a dobîndit însă celebritatea mondială prin operele sale, dintre care cea mai vestită este trilogia „Minciuni convenționale" (**Minciunile convenționale ale culturii omenirii,** 1883; **Minciunile convenționale ale civilizației noastre,** 1884; **Paradoxuri ale minciunilor convenționale,** 1885) — un adevărat „best seller" al sfîrșitului de veac —, nu numai prin sugestiva expresie „minciuni convenționale", intrată pentru totdeauna în lexicul limbilor moderne, ci și, mai ales, prin conținutul scrierii, în care, de pe pozițiile pozitivismului critic, ale doctrinei solidariste, la modă pe atunci, și ale interpretărilor fiziologiste ale lui Lombroso, Nordau se răfuiește cu societatea vremii sale demascînd „imoralitatea moravurilor": instituțiile social-politice mercantile, ideile retrograde, decadentismul artei „fin du siècle", înjosirea femeii, luxul ostentativ al claselor de sus ca și multe alte mistificări și stereotipii impuse conștiinței oamenilor prin forță sau prin sugestie. Această operă capitală a sa a avut în timp circa 75 de ediții și a fost tradusă în aproape toate limbile moderne — fragmentar și în limba română, într-o ediție de masă în vechea serie a „Bibliotecii pentru toți". În cultura română „Minciunile convenționale" au avut răsunet în rîndurile intelectualilor epocii. În mai mare măsură opera lui Nordau și-a exercitat influența asupra gîndirii social-culturale care a coexistat cu revista „Contemporanul" (1881—1891) și a pătruns adînc în concepțiile unor intelectuali socializanți (Raicu Ionescu Rion, Garabet Ibrăileanu etc.), care osîndeau cu vorbele lui Nordau racilele civilizației de la răspîntia veacurilor, curentele decadente din literatură, muzică, pictură, ca forme ale amoralității și degenerării. Din numeroasele lucrări ale lui Nordau mai amintim pamfletul „Degenerare" (Entartung), apărut în 1892, în care, preluînd unele din ideile profesorului Cesare Lombroso, la modă pe atunci, face o critică — numai parțial întemeiată —, a curentelor literare zise „decadente" considerate de el ca simptome ale dezechilibrului psihic.

2. Sub cea de-a doua latură a personalității lui Max Nordau — cea iudaică —, remarcăm că celebritatea literară nu i-a alterat în nici un fel sufletul evreiesc. Încă din deceniul precedent apariției lui Th. Herzl pe firmamentul istoriei poporului evreu, a fost preocupat de destinul iudaismului și de nevoia de a găsi o soluție problemei evreiești. În 1892 l-a cunoscut pe Herzl, iar în 1895 a devenit colaboratorul și sfetnicul cel mai apropiat al acestuia. În anul 1897, la primul congres de la Basel, a fost vicepreședinte al marelui forum și unul din redactorii „Programului de la Basel". Apoi, în anii cît a mai trăit Herzl, a îndeplinit funcția de vicepreședinte al următoarelor șase congrese ținute între anii 1898—1903. Ca principal colaborator al lui Herzl, acesta l-a desemnat urmaș al său la conducere, dar Nordau a declinat această onoare, din motive de sănătate Cu toate acestea, după moartea lui Herzl a dus mai departe gîndirea herzliană și a îndeplinit funcția de președinte al următoarelor patru congrese (de la al șaptelea la al zecelea). În continuare, a propagat pînă la sfîrșitul vieții, cu vorba și cu fapta, prin scrieri și conferințe, cuvîntul și mesajul herzlian. Tot în acești ani a aderat și la directiva culturală al cărei exponent era Ahad Haam, fapt care a avut ca efect crearea în întreaga lume evreiască, inclusiv în multe centre evreiești din România, de cercuri și societăți național-culturale „Max Nordau" și tipărirea vestitelor sale conferințe de analiză periodică a situației evreilor din momentul respectiv. În una din aceste remarcabile expuneri, intitulată „Iudaismul în secolele 19 și 20" (apărută în traducere română în „Biblioteca «Zionul»") citim în partea finală următoarele profetice cuvinte: „Secolul al 20-lea se anunță ca epoca de reunire a tuturor elementelor care sînt hotărîte să continue mai departe istoria vechiului lor popor în spiritul sentimentelor sale, idealuri de dreptate, cultură și iubire de aproape. În acest secol va trebui să se decidă dacă în iudaism viața învinge moartea sau invers". Și precum se vede, viața a învins!

La 140 de ani de la nașterea lui Max Nordau, multe din ideile scriitorului și criticului social își păstrează și azi actualitatea. În special pe latura iudaică viața și opera sa constituie un episod de seamă, care merită studiat.

M. ȘORAR

În tîrguri evreești

Tristețe ofticoasă de tîrguri evreești
Cu ziduri descompuse pe uliți plictisite.
Te-nchizi în samovare și, vesperală, crești
Sub fruntea unei toamne cu-amurguri nesfîrșite.

Lumina obosește în felinare vechi
Pereți tușesc în noapte și gîfîie ferestre,
Urîtul vizitează dugheni de haine vechi
Și casele bătrîne cu fete fără zestre.

Sub pași scîncește glodul pe uliți ca un glas,
Prin sinagogi pustiul, tăcerile foșnesc
În orele de seară curg despletiri în gaz
Femei piaptănă bezna în tîrgul evreesc.

Adoarme la un capăt de uliță bolnavă
Un cimitir cu umbre de piatră și metal
Și tîrgul zace-n stepe de nostalgie slavă
? (În)[1] Agonii de păsări tăiate ritual.

AL. ROBOT

[1] O greșeală de tipar a omis aici ceva, pentru că autorul, excelent versificator, n-ar fi lăsat ultimul rînd al poeziei să șchioapete (Ov. S. C.).

Un scriitor idiș: Josef Bu[rg]

Recent, a apărut în editura **St. Benno Verlag** din Le[ipzig] sub titlul **Un cînt deasupra tuturor cînturilor (Ein Gesang [über] allen Gesängen),** o antologie de povestiri și schițe ale scriito[rului] **Josef Burg,** traduse din idiș în germană de Beate Petras și J[...] Rennert.

Autorul, fiul unui plutaș evreu, avînd ca străbuni generații de muncitori forestieri și mici meseriași, s-a născut la 30 mai 1912 la Vijnița (în carte numită Wishnitz, leagănul unei mișcări hasidice). Este unul dintre reprezentanții eminenți ai literaturii idiș din Bucovina, care numără scriitori de renume internațional, ca Eliezer Steinbarg (1880—1932), Jakob Sternberg (1890—1973), Moische Altmann (1890—1981), Itzig Manger (1901—1969) ș.a.

În postfața volumului, Beate Peras oferă, pe lîngă o privire de ansamblu asupra literaturii idiș din Bucovina, și o serie de date biografice și amănunte anecdotice din viața lui Josef Burg. Cînd, în anul 1924, familia acestuia se hotărăște să se mute de la Vijnița la Cernăuți, mama lui îl roagă pe rabinul Israel ben Boruch, de altfel ultimul „rebbe" din tîrgușor, să-l binecuvînteze pe micul Josef. Rabinul răspunde: „De ce? El este deja binecuvîntat".

La Cernăuți Josef Burg frecventează cursurile cunoscutului „Lehrer-Seminar", care, înființat sub egida lui „Czernowitzer Jüdischer Schul-Verein" de scriitorii Manger și Steinbarg, avea ca scop principal promovarea literaturii și culturii idiș.

În 1934 Josef Burg publică prima sa povestire în săptămînalul „Czernowitzer Blätter", al cărui redactor a fost, pînă la încetarea apariției, în 1938, Schmuel Abe Soifer. În acel an Burg pleacă la Viena, unde studiază (1934—1938) germanistica, fiind nevoit, după „Anschluss", să părăsească Austria, revenind apoi în orășelul natal de pe Ceremuș, unde lucrează ca învățător.

Primul său volum, **Pe Ceremuș,** apare în 1939; u[...] **Otrava,** în 1940. Iar în 194[1] [pen]tru a-și salva viața amen[...] de invadatorii hitleriști, [...] în Uniunea Sovietică.

Astăzi Josef Burg, scri[itor de] limbă idiș și membru al [Uniu]nii Scriitorilor din U.R.S.S. [tră]iește la Cernăuți. A mai [publi]cat în ultimii ani, la M[oscova] trei volume de proză: [**Viața**] **continuă** (1980), **Deasupr[a] murilor** (1983) și **Un ec[ou] tîrziat** (1988), colaborînd [la] diferite ziare și reviste di[n Mos]cova, Varșovia, Budapest[a, Pa]ris și New York.

Volumul **Un cînt deasup[ra tu]turor cînturilor,** prezentar[ea gra]fică aparținînd lui Chaim [...]mann din Bützow (R.D.G.), [cu]prinde povestiri și sch[ițe din] cartea **Viața continuă** (tit[lul ori]ginal fiind **Dos lebn ghe[j]ter),** precum și texte apăr[ute în] revista „Folkssztyme" di[n Var]șovia. Autorul, un obs[ervator] subtil, descrie cu multă [...] momente din viața și soar[ta tra]gică a țăranilor evrei de p[e] leagurile bucovinene ale [...] mușului, ajungînd cu am[intirile] sale pînă la Viena, u[n]ic[ul] „Café Central", cîndva, [...] tîlneau zilnic, spre seară, [...] plastici, muzicieni și s[criitori] de limbă idiș, ca Mendel [...]gröschl și Ber Horowitz [care] atunci se aflau în miezul [vieții] culturale.

Este o carte care merit[ă aten]ția unui public larg, inte[rnațio]nal, și faptul că a ap[ărut în] limba germană ne îndea[mnă să] sperăm că cei ce o vor c[iti vor] înțelege, probabil, ce a [însem]nat pentru cultura eur[opeană] și, mai ales, pentru cea [...]nă, așa-numitul „Ostjude[ntum"] dispărut în urma barbar[iei hit]leriste.

Scurta trecere prin lume

În numărul 117—118, 1938, al revistei **Adam,** descoperim semnătura lui Al. Robot (1916—1941) sub o poezie care a rămas afară din ediția altfel foarte cuprinzătoare a operei sale, apărută acum patru ani la **Minerva** și intitulată **Scrieri.** Se numește **În tîrguri evreiești** și aparține probabil ciclului de versuri închinate diferitelor localități prin care autorul și-a purtat ca reporter pașii, Balcic, Sulina, Babadag, Brașov. Una fusese și Cetatea Albă, așadar n-ar fi fost deloc exclus să găsim aici ecoul primului său contact cu meleagurile basarabene. Al. Robot intenționa să adune aceste versuri într-un volum care să se cheme **Plecările și popasurile poetului.** Avea șanse să fie mai bun ca toate cele de pînă atunci, crede D. Micu, prefațatorul ediției din 1985. Părerea e discutabilă, dacă luăm în considerație și celălalt ciclu pregătit pentru tipar și apărut postum, **Îmblînzitorul de cuvinte.** Oricum, Robot ajunsese la o limpezime salutară, fără să-și piardă spontaneitatea imagistică rimbaldiană, cu care făcuse o impresie grozavă, atunci cînd debutase. Versurile, tăiate impecabil, cad în falduri mari de „mătăsuri grele" cum spune G. Călinescu. „Sub pași scîncește glodul pe uliți ca un glas, / prin sinagogi pustiul, tăcerile foșnesc / În orele de seară curg despletiri în gaz / Femei piaptănă bezna în tîrgul evreiesc".

Al. Robot (Alter Rottman), născut la București, avea 16 ani cînd i-a ieșit întîiul volum, **Apocalips terestru** (1932). Perpessicius îl găsea „senzațional", iar Felix Aderca nu se sfia să scrie că autorul, acest copil precoce, trădează „urme de geniu". Lovinescu însuși îi dădu binecuvîntarea la **Sburătorul,** unde veniaminul liricii românești veni să citească, recunoscîndu-i deosebita înzestrare. El aduce în literatură — spunea criticul — „un mesaj personal", „un simț insistent al ruralului, al bucolicului, al idilicului văzut decorativ, alegoric sau simbolic", (...) „un simț real al anticului: al mitologicului evocat nostalgic, dar tot decorativ; și — ceea ce e mai important — o expresie originală".

Senzația de noutate rezulta din faptul că Robot trata modernist teme tradiționaliste (regresiunea într-o primitivitate ancestrală, bețiile vegetale, ba chiar „transcendentalizarea" peisajului autohton), recurgînd la imagini frenetice prin cutezanța lor asociativă sau aglomerarea simultaneistă și utilizînd limbajul eliptic al poeziei ermetice. Realiza o mixtură, de așteptat la vîrsta lui, dar fericită adeseori grație neobișnuitului talent, din Arghezi și Barbu, Fundoianu și Voronca. Harul se vădea în emisia lirică plină de naturalețe a acestei materii dense și eteroclite, pe care o purta fără poticneli vocea poetului, fluidizînd-o.

De reținut și acuitatea notațiilor care pigmentează realist metaforismul dezlănțuit: Un muezin sperie cu fesul catîrii. O cățea „fată prin ponoare", oamenii sînt de „argilă" și boii, „roșcovani". Copilăria „înțeapă" cu răsuflarea glia, „jupoaie prin porumbiști știuleții", cadînei îi pleznesc șalvarii la glezne.

Primele semne de limpezire, lirica lui Robot le dădea chiar din al doilea volum, **Somnul singurătății** (1936), unde însă bucolismul se accentua. „Seara ca o durere prin oasele pădurii / Trece prin rîsul galben al grînelor subțiri / Și își încurcă umbra prin fînul ud și moale / În care-asudă jocul fierbinților iubiri (...)" **(Seara ca o durere).**

Atmosfera pastorală, accentele fruste pot să intrige la un poet care nu trăise la țară și să fie suspectate de inautenticitate. G. Călinescu nu greșea văzîndu-le hrănite, totuși, de ereditatea biblică a lui Robot și cita „o mare promisiune" [...] **simplă.** „Din mlaștinile [...] garii țipă proaspeți, / U[...] net se vestește din ele[...] nute / Și-s ugere cu coa[...] talangă oaspeți, / Iezii [...] sineala cu oasele subt [...] Și cerul paște-alături de [...] ochii uzi. / Vecernia [...] cu behehe și urdă / Se [...] spaima iute a iepurilor [...]

Neaoșismele din versu[rile ju]venile ale poetului își au [...] explicația într-o dispozi[ție] care au manifestat-o nu[...] scriitori de origine evrei[ască, să] demonstreze astfel că s[e inte]grează cît mai deplin sp[iritului] literaturii române. I. Tri[...] Netzler) sărea să apere [...] cul național de primejdi[ile ...] riilor migratoare ale sim[...] lor. Fundoianu (B. W[...] simțea nevoia să adrese[...] torului, ca introducere [la volu]mul **Privelişti,** „cîteva [...] pădurețe", care nu lipse[...] din cuprins. Camil B[altazar] (Leopold Goldstein) arăt[...] preferința curioasă într-[o ...] zie de suavități vocabul[...] iz rustic.

Din acelaș imbold, Al. [Robot] compune în stil „ortodox" [...] producții ale sale, cum s[...] **nătoare sfîntă, Călători[e ...] Ultimul sfînt (Somnul s[ingură]tății).** S-a observat că [...] lor e iconografia bizanti[nă ...] tivată de revista **Gîndire[a ...]** motoarea unui traditio[nalism] spiritualizat în literatura [româ]nă interbelică. A scăpa[...] ției însă răsucirea pole[...] care autorul a supus ti[...] clului menționat, față d[e ...] colul programatic al lui [Nichi]for Crainic.

Cu discreție și o doză [de hu]mor, Robot restabilește [...] nografia sa lirică adevă[rată]. Același humor, absent l[a] gîndiriști, e transferat [...] nelor din tablourile stil[...] maniera lor. Îngerii „f[...] tundul lunei", asinul pa[...] lui pare o cămilă. Doar P[...] blică a lui Robot și cit[...]

MERIDIANE • MERIDIANE • MERIDIANE

Simfonii în soare

PRIMUL TURNEU AL ORCHESTREI TINERETULUI EVREU DIN MAREA BRITANIE ÎN ISRAEL)

„Noi, membrii Orchestrei Ti-
retului Evreu din Marea
itanie, aveam trac nu numai
ndcă ne aflam în preajma
mului turneu în Israel —
ie Tracey Kashi, în vîrstă de
ani, violonist în această or-
estră — dar mulți dintre noi
zburasem pînă atunci cu
ionul.
In incinta aeroportului din
d, unde am sosit după un
or agreabil, se aflau șiruri de
sageri, unul după altul. În
rșit, am fost gata de drum,
destinația Natanya. După un
pas de cîteva zile în această
alitate, unde am cunoscut și
nunata ei plajă, am trăit,
obabil, cel mai emoționant
oment al călătoriei. Am vizitat
usalimul, unde un coleg vio-
nist, Peter Suel, a sărbătorit
r Mitzva, la Zidul de Apus.
esta a fost un eveniment ieșit
comun, fiindcă el alesese ca
al ceremoniei Israelul ; și nu
ice punct al vizitei noastre, ci,
mod special, Zidul de Apus.
Primul nostru concert a fost
ogramat chiar la Ierusalim.
am, într-adevăr, surescitați.
nd, în timpul repetițiilor, zia-
ti de la un post de radio au
nit să ne ia interviuri, am
ut conștiința, prima dată, că
numai prieteni și rude ur-
ează să vină să ne asculte.
oncertul ne-a părut reușit ; dar
cerisem oare publicul ? În-
ielilor față de mine însămi le-a
at locul, în curînd, mîndria.

Da, am fost mîndru că făceam parte dintr-o orchestră care stîrnise un interes real în rîndul melomanilor, că ofeream un concert nu pentru a fi lăudați de profesori, nu pentru bani, ci din bucuria pură de a dărui, prin cunoștințele noastre muzicale, ore de recreere spirituală auditoriului din Cetatea Sfîntă.

A doua zi dimineață ne-am gîndit să cumpărăm prima ediție a ziarului „Jerusalem Post" — prima noastră confruntare cu opinia critică de specialitate. Am fost bucuroși că nu ne-au făcut concesii din cauza vîrstei și am fost mulțumiți de laudele și criticile primite.

Următorul concert, la Natanya, a fost mai mult decît unul obișnuit. Am cîntat chiar pe malul mării și era o briză puternică, din cauza căreia ne țineam cu greu partiturile pe pupitre. Totuși, atmosfera prietenească și larga audiență la public ne-au dat puterea de a domina vîntul.

Ultimul concert, la Haifa, a fost pe măsura așteptărilor ; în acest timp majoritatea membrilor orchestrei noastre cîștigaseră buni prieteni. Cred că de acea dată am cîntat cel mai bine.

Ultima seară în Israel am petrecut-o telefonînd acasă pentru a împărtăși celor dragi rezultatele examenului, celebrîndu-ne victoria și reținîndu-ne cu greu lacrimile.

Cred că n-am să uit vreodată cele 12 zile petrecute în Israel ; ele mi-au dăruit o nouă demnitate și clipe de intensă fericire".

Explicație la o fotografie

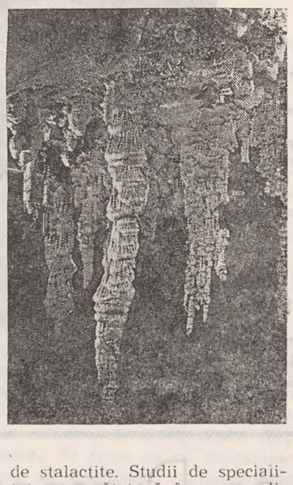

Pe drumul care pornește dinspre Ierusalim spre Bet Shemesh, pe colinele Iudeii, există un punct turistic de o rară frumusețe, care atrage un mare număr de vizitatori. Locul se numește Grota Soreq, cunoscută și sub numele de Grota Stalactitelor. Coborînd înăuntrul peșterii, întîlnesc o lume fantastică de sculpturi, răsărită din piatră calcaroasă. Aceste izvodiri ale naturii, puse în valoare de surse rafinate de lumină, create de mîna omului, au cele mai ciudate, mai neobișnuite înfățișări. Picăturile de apă au săpat în calcar, iar rezultatul s-a constituit într-un adevărat salon de sculptură. Privindu-le cu uimire, le-am denumit în gînd : „Tineri plimbîndu-se", „Mamă cu pruncul său", „Rugăciune", „Bărbat cu toiag". Sînt doar cîteva dintre subiectele pe care fantezia mea le-a descifrat în meandrele stalactitelor. În această așezare subpămînteană, imaginația poate hoinări în voie și țese zeci de povestiri dintre cele mai fantastice, totul sugerat de formele carstice ale grotei.

Soreq oferă un superb joc creat de capriciile naturii aflat la 400 de metri sub nivelul mării.

Interesantă este și istoria legată de acest monument al naturii descoperit abia în anul 1968, după ce a stat ascuns, în cel mai strict secret, sub colinele Iudeii. Grotele s-au arătat în acel an, cu prilejul unor obișnuite explozii, dintr-o carieră de piatră. Specialiștii au rămas uimiți. Nimeni nu-și închipuise că în Israel există grote de stalactite. Studii de specialitate au arătat că în zona colinelor s-au aflat roci calcaroase, acoperite de apele oceanelor, lăsînd însă multe pînze subacvatice subterane. Au urmat deplasări de straturi, seisme care au dus la formarea plafonului acestei caverne, plafon care oferă astfel un loc prielnic pentru trecerea materialelor din care se formează stalactitele. Astfel apa de ploaie strecurată prin plafon, amestecîndu-se cu produse de gaz carbonic, s-a structurat în cercuri de cele mai felurite mărimi. Puse cap la cap au creat cele mai ciudate forme, unele extrem de mici și subțiri, altele uluitoare prin mărime. Desigur, explicațiile sînt mult mai complicate. Un amănunt pe care l-am aflat îmi apare ca o curiozitate ce trebuie menționată : cresterea unei stalactite din grota Soreq se face cu un centimetru pe parcursul a cel puțin 50 de ani. Se estimează că această grotă a Israelului, prin varietatea de forme, este una dintre cele mai frumoase din lume. Interesant este că după descoperirea ei, pe colinele Iudeii au mai fost desvăluite asemenea formații carstice, de mărimi mult mai mici.

Grota Soreq, una din frumoasele rezervații ale naturii israeliene, atrage anual un număr foarte mare de turiști din țară și de peste hotare.

BATIA ZILBERMAN

EXPOZIȚIE

Cracovia, bijuteria renascentistă a Europei Centrale și centru activ de viață evreiască timp de sute de ani, a devenit cu cîtva timp în urmă gazda unei cuprinzătoare expoziții numită simplu „Evreii polonezi", care a marcat redeschiderea după cinci ani de restaurări a Muzeului de Artă Modernă. Organizată de Uniunea Prietenilor Artiștilor, expoziția conține circa o mie de picturi, desene, lucrări de grafică, sculpturi și fotografii — realizate atît de evrei cît și de neevrei — reprezentînd evreii din Polonia, așa cum au fost ei zugrăviți de-a lungul secolelor, din Evul Mediu și pînă la Holocaust. Expoziția conține, practic aproape toate lucrările referitoare la acest subiect aflate atît în colecții particulare cît și în cele publice, enumerate și descrise într-un catalog editat cu ocazia deschiderii expoziției. Expoziția are cinci secțiuni : a) evreii din satele și orașele Poloniei (inclusiv fotografii ale sinagogilor și cimitirelor aflate în paragină) ; b) viața religioasă și de familie ; c) integrarea în comunitatea poloneză ; d) suferințele ; e) portretizarea. Multe dintre operele uitate decenii de-a rîndul în depozitele unor muzee au ieșit acum la iveală din nou, printre acestea numărîndu-se portretul unui evreu bătrîn realizat de eminentul pictor Jan Cybis. Printre lucrările expuse figurează și opere ale lui Piotr Michalowski, cel mai important pictor romantic al Poloniei, autor al unor memorabile portrete de evrei ; ale lui Maurycy Gottlieb, primul evreu care a fost admis la Academia de Arte Frumoase din Cracovia în 1874, elev al marelui pictor Jan Matejko (prezent și el în expoziție) ; ale lui Janiek Adler, care a creat un stil original evreiesc în artă, monumentalele figuri pictate de el devenind arhetipuri ale evreilor polonezi. Adler — ca și Jonasz Stern și Marek Oberlander — este un supraviețuitor al Holocaustului, operele lor de după Holocaust înregistrînd într-un mod revelator și impresionant amintirile lor din viața de ghetou din acele timpuri de tristă și dureroasă amintire pentru poporul evreu.

a lui AL. ROBOT

ourdălnicii și a fost crezut
vreu din cauza lor.
Robot schițează chiar o mică
orie a humorului. El ar fi un
ect al schimbărilor de regim
ese, ușurînd „tranzițiile", do-
adă că voiajorilor comerciali
plac anecdotele și știu să po-
stească o grămadă. Humorul
alizează un compromis între
sperare și pasivitate oferind
voltei drept adăpost subtera-
le sufletului și permițînd de-
izarea sentimentelor. Din acest
otiv, e „imens" la evrei, con-
ide Robot. Nu i-a lipsit de-
c nici lui și-l găsim difuzat,
upă exemplul ilustru al unor
eine sau Max Jacob, în chiar
bstanța liricii sale mature, fă-
a o lăsa niciodată să devină
umoristică". **Plecările și po-**
asurile poetului ne oferă mai
es prilejul să constatăm aceas-
. Humorul prezidează aici în-
și alcătuirea metaforelor și îi
ută lui Robot să pună în des-
ipții detaliile „realiste" inspi-
te, care nu tulbură fluxul li-
, ci dimpotrivă, îl relansează.
poezia **În tîrguri evreești**
ate servi ca exemplu : „Lu-
ina obosește în felinare vechi /
ereți tușesc în noapte și gîfîie
restre / Urîtul vizitează du-
eni de haine vechi / Și casele
trîne cu fete fără zestre". A-
lași humor subțire apare mai
rceptibil în alte ilustrate pe
re le expedia Robot, bătînd
umurile țării : „La Babadag e
ața cu fes și cu șalvari /
istețea obosește și serile sînt
ri" sau : „Dar din jobenul că-
i scamator / Țîșnește stolul
o de porumbei ? / Brașov, ai
ntru fiecare poartă chei / Și
iști pentru fiecare călător ?"
Îmblînzitorul de cuvinte aduce
elancolii bacoviene : „Cînd in-
i-n toamnă parcă străbat că-
ri natale, / Deasupra lor trec
guri și stoluri către sud. / Ce
ută e absența din cuiburile

goale, / Sînt destrămat de ploaie și sufletul mi-e ud" **(Strofe)**. „Poetul își ascunde ftizia în batistă" **(Poem)**. Urechea prinde undeva, prevestitor, „un sunet de cuie și de scînduri". **(Toamnele mele)**. Tot mai multe versuri răsar din gînduri despre moarte. **(O seară în cimitir, Soră, Deshumare)**.

Autorul care, parcă spre a-și confirma pseudonimul, lucra ca un robot (publica în **Rampa**, pe lîngă poezii, două-trei materiale zilnic, articole, cronici literare, medalioane, reportaje, interviuri și mai dădea altele revistelor : **Discobolul, Bobi, Ulise, Duminica universului, Viața literară, Floarea de foc, Vremea, Cuvîntul liber**). Niște rînduri însemnate pe marginea unui caiet și reproduse ulterior de Camil Baltazar ne fac să aflăm că ftizia nu-l crutase („a umblat prin țară, a scris poezii, a viețuit prin tipografii, a simțit cum plămînii se destramă discret, a îndurat mizeriile negre ale vieții cazone, s-a refugiat apoi în vis, rugă și speranță" — nota Robot despre sine). Părăsise Capitala și trăia din 1935 la Chișinău, unde probabil avea cine să-l îngrijească. Trimitea însă și de aici colaborări **Revistei Fundațiilor Regale** și altor publicații ca **Azi, Reporter, Front literar, Litere**. A lucrat apoi în redacția ziarului **Moldova socialistă** și i se mai întîlnește semnătura prin paginile periodicelor **Comsomolistul Moldovei, Octombrie, Scînteia leninistă**. A reușit să tipărească încă un volum de versuri militante și a lăsat în manuscris romanul **Music Hall**. Acesta urmărește o criză adolescentină în mediul cosmopolit al artiștilor de cabaret, dansatori, acrobați, dresori, și o face cu surprinzătoare înțelegere pentru pornirile instinctuale tulburi, vădind totodată multă sprinteneală narativă.

Scurtele informații autobiografice ale lui Robot poartă titlul **Rugăciune în scris** și trădează o neliniște plină de presimțiri sumbre. „Doamne, — spun ele la sfîrșit, parcă întrevăzînd tragedia care-i aștepta pe evrei — nu mă lăsa să trăiesc în desconsiderare și jignire. Nu mă lăsa, Doamne, să fiu un cîine bătut. Vreau să fiu, Doamne, o pasăre cîntătoare". Mai înainte, poetul ținea să știm că Al. Robot alias Alter Rottman „a fost superstițios, deprimat, apoi iar încrezător în destinul său. A fost iubit și a iubit. I-au plăcut pisicile și cafelele negre. Mort la..." și lăsa pentru dată spațiu liber. Prilejul de a fi completat va sosi foarte curînd, în 1941. Mobilizat din primele zile ale izbucnirii războiului, îmbarcat pe un vas cu destinația Crimeea, Al. Robot a căzut victimă atacului aerian la care a fost supusă nava, îndată după ieșirea ei în larg.

OVID S. CROHMĂLNICEANU

Congres mondial evreiesc... în 1650 !

În noiembrie 1937, revista **Zsidó Jövö** („Viitorul evreiesc") care apărea la Satu Mare publica următoarea relatare preluată din revista **Uránia** (1794) a scriitorului iluminist ungur Kármán József cu privire la un congres mondial evreiesc ce a avut loc în 1650 în localitatea Vel'ka Ida (lîngă Kosice) în legătură cu pretinsul Mesia, Sabetay Zvi.

„Înțelepții acestui popor... au hotărît convocarea unui mare sobor al rabinilor, sfătuindu-se îndelung cu privire la locul întrunirii... Adunarea a fost convocată la Vel'ka Ida ; cîrmuitorii, ocupați în războaie, au aprobat cu ușurință cererea.

Adunarea, de altfel neobișnuită la evrei, a avut loc în 1650. La data indicată, peste 300 de rabini și, în afară de ei, nenumărați evrei din diferite ținuturi ale Europei și Asiei s-au prezentat la locul numit, unde au fost date dinainte dispoziții cu privire la întreținerea unei atari mulțimi. Cu toții locuiau sub cerul liber, în corturi, consfătuirea fiind ținută în cel mai mare dintre acestea. La adunare vorbeau curent idiș. Din această cauză n-au putut participa activ cei veniți din regiuni în care se vorbea ladino.

Președinte al „congresului" a fost ales un rabin pe nume Zeharia, din tribul Leviților. Poziția în care ședea acesta a fost aleasă în așa fel ca să fie cu fața spre răsărit, în direcția Ierusalimului.

Adunarea a început cu o cuvîntare în care s-a arătat că mai presus de toate trebuie stabilit dacă Mesia a venit deja, adică dacă Sabetay Zvi poate fi considerat ca atare sau nu.

După îndelungate dezbateri s-a căzut de acord că nu Sabetay Zvi este Mesia și că venirea acestuia trebuia încă așteptată, cauza întîrzierii fiind păcatele noastre".

Știrea îmi pare fascinantă, atît în ceea ce privește promptitudinea reacției, cît și gradul de organizare și comunicare între comunitățile evreiești din Diaspora în plin secol al XVII-lea, dar, mai ales, dacă mă gîndesc la sacrificiile făcute de atîția rabini pentru a străbate asemenea distanțe și a se aduna undeva, în centrul Europei, într-o regiune pustiită de războaie, în scopul apărării credinței și al combaterii șarlataniei.

Cazul este consemnat în **Révai Nagy Lexikona** vol. 14, Bp., 1916, p. 223.

EVA SZMUK

RABINUL MORDECHAI ROSEN
זצ"ל

CINCIZECI DE ANI DE LA UCIDEREA LUI.

S-au împlinit zilele acestea 50 de ani de cînd Rabinul Mordechai Rosen ז"ל din Viena, fratele părintelui Eminenței Sale, Rabinul Avram Leib Rosen זצ"ל a fost omorît în lagărul de la Dachau.

Savant talmudic și una din figurile proeminente ale Rabinatului din Viena, Mordechai Rosen a fost ridicat de Gestapo de la locuința sa și dus în lagărul de concentrare de la Dachau.

După cîteva luni, un aviz oficial sosi la familia sa. Se cerea trimiterea unei anumite sume de bani, reprezentînd costul expedierii unei cutii care conținea cenușa sa.

Binecuvîntată va fi în veci memoria sa, alături de aceea a celor șase milioane de martiri evrei, căzuți pradă fascismului.

Să-l cauţi pe Dumnezeu la bucurie

(Urmare din p. 1)

în pomelnicele tale, pline cu zeiți moarte".

Într-adevăr, civilizația faraonică ne-a lăsat impresionante vestigii ale unui excesiv cult al morților. Săpăturile arheologice din valea Nilului dau la iveală minunate palate menite a constitui lăcașul de veci al cadavrelor faraonilor. Un savant mod de conservare a acestora, pe care nici astăzi oamenii de știință n-au reușit să-l descopere, dovedește grija cea mare pe care o aveau bieții tirani ca și după moarte să le fie păstrate trupurile și, mai ales, să se „bucure" de același lux și să sălășluiască în același huzur.

Cultul în numele căruia a vorbit Moșe era la polul opus. Nu în numele morții, ci în cel al vieții răsuna cuvîntul său. „Învățătura vieții" ne arată יפה שעה אחת בתשובה ובמעשים טובים בעולם הזה מכל חיי עולם „mai bun e un ceas de pocăință și fapte bune pe lumea aceasta, decît întreaga viață a lumii viitoare" (Tractatul Avot IV, 22). Credința lui Moșe nu îndeamnă să te resemnezi la suferință și mizerie pe această lume, făgăduindu-ți, în schimb, compensația în perspectivele lumii viitoare. Aici, pe acest pămînt, e dator credinciosul să lupte și să muncească spre a făuri un trai fericit pentru sine și pentru societate.

Nu în numele fricii, care îngenunchează moralul omului și-l reduce la robie, ci în numele dragostei care îl înalță și-l face stăpîn al propriului său destin a grăit Moșe. De aceea Farao n-a putut să-l înțeleagă.

Farao își amintește că „a păcătuit" numai cînd îl lovește nenorocirea. La fiecare din cele zece plăgi se cutremură și făgăduiește că își va îndrepta greșelile. De îndată ce trece plaga, dispare însă și aparenta ameliorare a atitudinii faraonice.

Pe Dumnezeu să-l regăsim la bucurie, atunci cînd razele binefăcătoare ale soarelui fericirii ne luminează viața. Să ne ferim de obiceiul faraonic de a-l căuta pe Dumnezeu numai atunci cînd sîntem loviți de soartă. Să nu-l căutăm la cimitir, să nu-l implorăm cuprinși de spaime ci ואהבת „să-l iubim".

Precum odinioară Farao s-a adresat lui Moșe și Aron, spunîndu-le העתירו בעדי „rugați-vă pentru mine", tot așa unii coreligionari de-ai noștri cred că se achită de îndatorirea lor față de morți solicitînd rabinului sau cantorului să le țină locul la înălțarea rugilor de amintire a celor decedați. Ei uită că iudaismul nu cunoaște intermediari între om și divinitate și că numai ruga fierbinte izvorîtă din sufletul credinciosului poate stabili comuniunea cu Dumnezeu.

Nu. Nu acesta e drumul iudaismului. „Cohenul n-are ce căuta la cimitir". În cultul vieții, în munca neobosită, în elanul ce ni-l dă spre a atinge piscurile perfecțiunii, în măreția Naturii să-l căutăm pe Dumnezeu și să-i răspundem precum odinioară a răspuns Moșe în clipa cînd l-a simțit pe Părintele ceresc: „Hineni" — „iată-mă".

Logica istoriei

ויחזק לב פרעה ולא שמע אליהם כאשר דבר ד'
(שמות ז-יג).

„Inima lui Farao rămase tare și nu-i asculta, așa cum a spus Domnul" (Exodus 7. 13).

Inima monarhului e împietrită. Mila îi este un sentiment necunoscut. Jalea și suferința pe care le răspîndește sînt departe de a-l impresiona. Nici un sentiment de omenie nu-și găsește loc în ceea ce se numește „inima" lui Farao. Rămîne deci întrebarea: dar creierul său, rațiunea sa e întreagă? Dacă acțiunile sale nu-s călăuzite de o inimă caldă, se află oare ele sub îndrumarea unei judecăți reci?

Nu. Nicicînd tiranii n-au știut să raționeze. Logica istoriei le-a fost întotdeauna inaccesibilă, confirmînd anticul proverb: „Pe cel ce vrea să-l piardă, Dumnezeu îi ia mințile". Cu încăpățînare ei se îndreptau spre prăpastie, rămînînd orbi în fața fenomenelor întîlnite în cale.

Farao nu vrea să asculte de avertismente. Nedreapta-i orînduire e lovită, pe rînd, de plăgi. Ele sînt simptomele unui proces de descompunere. Cu cît sînt însă mai grele loviturile ce se abat împotriva lui, cu atît mai înverșunată e lăcomia lui, cu atît mai de nestăvilit sălbăticia cu care își exploatează sclavii.

Lepra îi lovește trupul, ne povestește Midrașul. Organismul social, al cărui exponent este, e atins de putreziciune. Remediul pe care îl crede nimerit e să se îmbăieze în sînge omenesc. Cu cît sînt mai numeroase victimele, cu atît se răspîndește mai puternic lepra peste toate mădularele sale.

De aceeași naivitate au fost loviți toți faraonii, în panica descompunerii societății nedrepte pe care o reprezentau, înecau lumea în sînge, crezînd că astfel vor putea opri un proces ireversibil. Fiecare baie de sînge, fiecare război n-au făcut însă decît să grăbească sfîrșitul unei orînduiri roasă pînă în adîncuri de nenumărate plăgi.

Serviciu divin la Templul Coral

(Urmare din p. 1)

evreii din România au participat cu trup și suflet atît la bucuriile cît și la durerile poporului român.

Mergeți la muzeul nostru din str. Mămulari, pe care Ceaușescu a vrut neapărat să-l dărîme și numai grație unei bătălii — care va părea de necrezut cînd vom publica documentele — a putut fi salvat. Mergeți în acest muzeu și veți găsi acolo mărturiile eroilor și martirilor populației evreiești din România, care a stat întotdeauna în slujba țării.

Am exprimat și s-a transmis la televiziune adeziunea noastră integrală la programul de refacere a țării al Frontului Salvării Naționale și desfășurăm o activitate intensă pentru ca, nu numai prin vorbe, ci și prin fapte, să ne aducem umila noastră contribuție la vindecarea rănilor pe care le poartă această țară de pe urma regimului de teroare al lui Ceaușescu.

A aterizat zilele trecute pe aeroportul Otopeni un avion, care a adus din Israel masive ajutoare în medicamente și hrană. Un alt avion a adus o primă contribuție a organizației „Joint", constînd în 5 000 kg. lapte praf. Un al treilea avion a adus din partea organizației „Joint" și a lui „Central British Fund" din Marea Britanie un ajutor în valoare de 250 000 dolari. Numeroase camioane cu ajutoare au sosit din Olanda și Anglia tot din partea unor organizații evreiești. În Statele Unite ale Americii, acțiunea „Joint"-ului pentru ajutorarea României se desfășoară intens și așteptăm și alte ajutoare, care vor sosi într-un viitor apropiat.

Organizația „Joint", o organizație evreiască pentru ajutorarea evreilor — rămășițe ale Holocaustului, care și-au pierdut familiile și sănătatea — este, în același timp, sensibilă și la durerile poporului român.

Nu este pentru prima oară că o face. Amintiți-vă de vapoarele cu grîu trimise de „Joint" în timpul secetei din anii 1946—1947, întregului popor român. Amintiți-vă de acțiunea desfășurată cu ajutorul „Joint"-ului din S.U.A. atît la inundațiile din anul 1970 cît și după cutremurul din 1977. Multe milioane de dolari au intrat în țară spre a alina suferințele poporului român greu încercat de aceste calamități naturale.

În încheiere, Eminența Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen a declarat: „Consiliul Frontului Salvării Naționale asigură viitorul democratic al României, al unei Românii în care nici o discriminare națională, religioasă sau rasială nu va fi posibilă, al unei Românii în care adevărata democrație va duce la o renaștere națională în spiritul dreptății și al păcii".

* * *

La Timișoara s-a desfășurat, de asemenea, o pioasă manifestare de omagiu adusă eroilor și martirilor revoluției din acel oraș, la care a participat și populația evreiască.

Au luat cuvîntul reprezentanți ai cultelor locale. În numele Comunității Evreilor din Timișoara, dl Prim Rabin dr. Neumann Ernest a rostit o emoționantă cuvîntare.

FIE MEMORIA EROILOR MARII REVOLUȚII A POPORULUI ROMÂN DIN 22 DECEMBRIE 1989 ÎN VECI BINECUVÎNTATĂ!

DECESE

În perioada 26.XI—31.XII. 1989, în cimitirele Comunității Evreilor din București au fost înhumați:

Frangopol-Leibovici Freida (76 de ani), str. Dr. Burghelea nr. 7 A; Șura Mendel (84), str. Jimbolia nr. 105; Beac Mahie (89), str. Soldat Mincă Dumitru (34); Hait Nora (82), str. Socului nr. 34; Simon Bertha (83), str. Complexului nr. 3; Schauer Elena (84), str. Gh. Manu nr. 17; Blum Marcu (73), str. Cultul Patriei nr. 9; Zilber Mina (82), Haberman Mihail (90), Gărbea Ana (96), Mayer Mișu (96), Silvan Ernest (89), Căminul „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen"; Sterman Hary (65), Bd. N. Bălcescu nr. 23 A; Cifer Mandy Mircea (68), str. Doamnei nr. 27—29; Podoleanu Lidia (70), str. Nikos Beloiannis nr. 3; Ionescu Emilia (75), str. Brezoianu nr. 29 bis; Bernstein Olga (85), str. Covasna nr. 15; Rozenbaum Ana(74), str. Crîngași nr. 18; Schwartz Katy (77), Taler Freida (90), Solomon Sara (77), Mendelovici Izraela (78), Cămin „Martin Bălуș"; Weintraub Rașela (85), Cluj, str. Croitorilor nr. 16; Schweifel Janette (86), str. Academiei nr. 35—37; Feraru Nicolae (67), str. Boteanu nr. 3—5; Hechter Marcel (82), str. Nikos Beloiannis nr. 2; Stern Berta (80), str. Traian nr. 122; Samuel Lenche (69), Satu Mare, str. Ana Ipătescu nr. 10; Iosipovici David (81), Șos. Mihai Bravu nr. 394; Weinbeger Ana (81), str. Snagov nr. 50; Cohn Samoilă (84), str. Liviu Rebreanu nr. 17; Popescu Ester (79), str. Piscului nr. 9.

Golda — soție și nepoții plîng pierderea iubitului soț și unchi: omul bun și generos, MIȘU MAIER, pe care nu îl vom uita niciodată.

Doina — soție, Bianca — fiică reamintesc cu durere că, la 3 Șvat, se împlinește un an de la decesul dragului nostru IULIAN BERGHER, Siret-Suceava. Îi vom păstra mereu vie amintirea!

Martha — soție, împreună cu întreaga familie îndurerată, anunță decesul iubitului lor DAVID IOSEPOVICI, la 30 decembrie 1989.

Nu-l vom uita niciodată!

GÎNDURI

„România este vie și nu mai e în puterea nimănui de a o o de-a trăi, a crește și a rodi..."

(C.A. ROSET

„...inima românilor a bătut t deauna pentru libertate".

„Numai pînă unde ține dreptat ține umanitatea; dincolo de dr tate locuiesc fiarele..."

(SIMION BÂRNUȚ

„... nu descurajare, ci, dimpotri încordarea puterilor, înălțarea fletelor la muncă și la sacrific cerute de datoriile cele ma Acesta este programul zilelor acum și din apropiatul viitor".

(IOAN BIAN

„...poporul care își iubește ind pendența o obține pînă la urm

(SIMON BOLIVA

„Tărîmul libertății e temelia t turor lucrurilor..."

(BETTINA von ARNI

„...să nu trădezi niciodată S tul Adevăr..."

(ALESSANDRO MANZO

„Tara este realitatea adevăr lucru de căpetenie, lucru veșni pe ea trebuie s-o aperi și s-o bești, ei trebuie să-i fii credi cios..."

(MARK TWA

„Istoria este tribunalul lumi

(FR. SCHILL

„Scrie-ți, omule, numele acel zile, esența acestei zile!"

(IEHEZKEL, 24,

„Cei ce niciodată n-au iubit teau lăsa fără durere să se u o lume; cei ce n-au agonisit odată întru osteneala trupului minții lor puteau lăsa să se pi toată bogăția milenară a neam omenesc; cei ce n-au gîndit odată decît la ei puteau sacri o lume, numai să le fie lor b

(VASILE PÂRVA

„Adevărata noapte a gîndirii cepe cînd sînt stinse întrebăril

(OCTAVIAN PAL

„Cuvintele mele sînt aici și le str

ca pe o lance.
Mamă, iartă-mă, nu puteam al
Știi, tu ai tăcut toată viața
și ar fi trebuit și eu să fac, po la

dar trebuia odată ca din tăcer noap

să stirnească un strigăt
și, iată-l..."

(OCTAVIAN PAL

„...Pentru libertate... da:
Lupt pînă la moarte pentru e

(ARANY JÁN

„O! Voi trecători, priviți și deți dacă mai există vreo dur ca a mea, care mi s-a întîmpl

(EIHA, 1,

„Dispare-o lume, tron de tron ar

Dar nici o lacrimă să nu se pia
Din plinsul și din sîngele vărs

(PANAIT CERN

Culese de EVELIN FON

Vizita unui congresman american și a unei delegații a Cultului Unitarian

În ziua de vineri 12 ianuarie 1990, Eminența Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen a primit vizita congresmanului american Chester Atkins, însoțit de o delegație a Cultului Unitarian din Statele Unite, formată din: Linda Lu Schultz, Laszlo Hamoș, Barbara Greene, Dennis Curry, William Schultz ș.a.

După cum se știe, Cultul Unitarian a fost creat acum 400 de ani în România, în Transilvania. Dl Șef Rabin dr. Moses Rosen are relații cordiale cu șeful acestui cult, episcopul Covaci din Cluj-Napoca.

Delegația a solicitat dlui Șef Rabin să expună părerea sa în legătură cu actuala situație din România și cu desfășurarea evenimentelor din această țară, după Revoluția din 22 Decembrie 1989.

Domnul Șef Rabin a făcut o expunere largă a cauzelor revoluției, vorbind despre epoca de teroare a lui Ceaușescu. El a arătat că este prematur de a face pronosticuri asupra situației din țară, dar Frontul Salvării Naționale, în actuala sa formație, reprezintă o chezășie pentru democrația nouă care se înfiripă în România, pentru populația evreiască, împotriva oricărei discriminări între naționalitățile acestei țări, pentru deplina libertate a tuturor cetățenilor ei.

Membrii delegației au vizitat Templul Coral și Muzeul de Istorie a Comunităților Evreiești din România. Ei au exprimat omagiul și recunoștința lor dlui Șef Rabin pentru activitatea rodnică desfășurată în slujba lui Dumnezeu și a Bisericii.

SCHIMB DE SCRISORI

La 16 noiembrie 1989 a avut loc la Ierusalim o solemnitate (despre care revista noastră a relatat la timpul său) prin care s-a atribuit numele de Gala Galaction unei piațete din centrul orașului. Inițiativa acestui gest de recunoștință a aparținut Eminenței Sale dl Șef Rabin dr. Moses Rosen și fostului ambasador al Israelului la București, dr. Yosef Govrin.

În legătură cu acest eveniment, între Eminența Sa și doamna Elena Galaction, una din fiicele marelui dispărut, a avut loc un schimb de scrisori, pe care-l publicăm mai jos.

Domnului
ȘEF RABIN DR. MOSES ROSEN

EMINENȚĂ,

Am aflat cu mare bucurie și cu mare emoție că nobila Dvs. propunere de a da numele tatălui meu, unei străzi din Ierusalim, a fost înfăptuită.

Cum să vă mulțumesc Dumneavoastră și autorităților din Israel, pentru această cinstire adusă memoriei tatei și pentru mîndria dată fiicelor lui?

Noi am rămas trei surori, dintre care două sînt în momentul de față în Italia, la Roma; de aceea eu vă mulțumesc în numele lor, în numele amintirii tatălui nostru, vă mulțumesc Dumneavoastră și poporului Israel atît de scump lui, pentru această onoare și cinste pe care ați adus-o lui și urmașilor lui.

Pentru frumoasa și distinsa Dumneavoastră doamnă, aceste flori.

ELENA GALACTION

19. Dec. 1989

Doamnei
ELENA GALACTION
București, str. Gala Galaction 51

STIMATĂ DOAMNĂ,

Soția mea și cu mine vă mulțumim pentru amabila Dvs. scrisoare și pentru frumoasele flori trimise soției mele.

Venerăm memoria marelui Dvs. părinte „nobil între popoare" și cinstea ce i s-a făcut în orașul sfînt Ierusalim, care îi era atît de drag, este o cinste adusă unui ales exemplar al speciei umane, unui înțelept și minunat slujitor al lui Dumnezeu.

Vă trimit sacerdotala noastră binecuvîntare

Dr. MOSES ROSEN
Șef Rabinul Cultului Mozaic

Mica obște evreiască din Hațeg

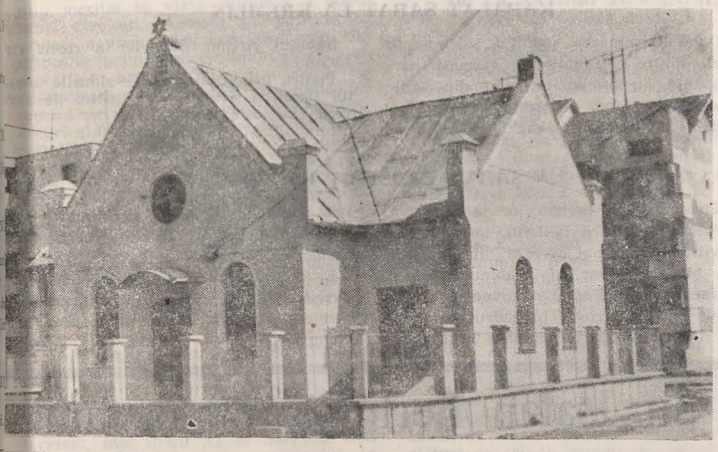

Sinagoga din Hațeg, construită în 1864, reconstruită în 1986

Din datele existente, rezultă că sinagoga din orașul Hațeg a fost construită prin anul 1864 — avînd o exsitență de peste 125 de ani.

Paralel cu ridicarea acestui edificiu prin contribuția și sprijinul enoriașilor din acea vreme, pe un teren corespunzător din fostul și actualul centru al orașului s-au mai construit și alte corpuri de clădiri anexe, unde locuiau salariații sinagogii, oameni care deserveau și un heder, o baie cu instalațiile necesare, unde enoriașii făceau băile rituale. Erau atunci 460—480 de familii, formate din mici meseriași, comercianți, medici sau oameni cu alte ocupații, care au contribuit la întreținerea edificiului și a anexelor.

Prin anii 1978—1980, scăzînd și numărul familiilor, starea construcțiilor s-a deteriorat, iar în anul 1980 baia a trecut în administrația statului, mica noastră obște nemaiavînd posibilitatea să o întețină. În același an au început lucrările de refacere a construcției rămase ca sinagogă, restul clădirilor anexe fiind demolate.

Au fost reparate acoperișul și zidurile și s-a construit un gard de beton și cu plase de sîrmă. Sinagoga a căpătat astfel un aspect foarte plăcut în zona blocurilor de astăzi. Parcul este întreținut umos. Au fost plantați arbori ornamentali și ronduri de flori.

La refacerea clădirii ce reprezintă sinagoga din oraș am găsit multă înțelegere și sprijin din partea unor localnici, ceea ce a făcut ca această clădire a fost ocrotită.

Pe lîngă buna administrare și îngrijire clădirii destinată pentru sinagogă, comunitatea s-a îngrijit și de buna întreținere și păstrare a cimitirului din localitate.

În prezent mai sînt doar 13 familii de evrei vîrstnici, pentru care sînt însă create condiții de viață corespunzătoare. La sărbătorile de toamnă pe care le respectăm după legile noastre, avem Baltfilă din Alba-Iulia. Sinagoga este deschisă în fiecare zi. Deși numărul enoriașilor a scăzut, sinagoga unește pe toți enoriașii săi și, potrivit tradiției, obștea își trăiește viața așa cum se cuvine.

Coresp. ELISABETA SOLOMON

Meseriași evrei de altădată în Bucovina

PARCURGÎND O STATISTICĂ DE LA ÎNCEPUT DE VEAC

În ceea ce-i privește pe evreii din Bucovina, s-a afirmat deseori, în mod eronat, chiar de către unii istorici de seamă că ei ar fi fost, în mare parte, oameni de afaceri, negustori, cămătari, cîrciumari, negîndu-se, în necunoștință de cauză sau în mod tendențios, faptul că Bucovina a dăruit lumii o serie de scriitori, mai ales evrei, precum Karl Emil Franzos, Paul Celan, Rose Ausländer, Selma Meerbaum-Eisinger, Robert Flinker, Alfred Margul-Sperber, sau de limbă idiș, ca Itzig Manger, Josef Burg, Kubi Wohl, Hersch Leib Weinstein, Naftole Herz Kohn, Jossl Lerner, Jankel Friedmann, Jechiel Schreibmann, Schloime Bikl, ca să amintim doar cîteva nume de certă valoare. În anul 1875, cînd a fost înființată Universitatea din Cernăuți, la festivitatea de deschidere, cel care a vorbit în numele tinerei generații de viitori intelectuali era studentul Eduard Reiss, care, mai tîrziu, a fost și primul evreu ajuns primar al capitalei bucovinene.

Nu ne vom opri asupra meritelor culturale și artistice ale populației evreiești din acest ținut, întrucît scopul acestor însemnări este de a arăta, succint, aportul meseriașilor evrei, care au existat cîndva la Cernăuți, Suceava, Siret, Rădăuți, Gura Humorului, Vijnița și în alte localități, mulți la număr, arătînd astfel, pe baza unor statistici și documente, că pe lîngă acei negustori, cămătari și cîrciumari, a căror existență nu vrem să o negăm, a existat o majoritate care a avut cu totul alte preocupări.

Este vorba de proletariatul evreiesc, constituit din muncitori de fabrică de la Cernăuți, iar în zona carpatică, muncitori forestieri, țapinari, tăietori de lemne, plutași, oameni modești și harnici. Din această clasă socială, în treacăt fie spus, s-au ridicat poetul Kubi Wohl, fiul unui muncitor forestier din cătunul Țibău (lîngă Cîrlibaba Veche), scriitorul Josef Burg, originar din Vijnița, al cărui tată era plutaș pe rîul Ceremuș ș.a.

Putem aminti aici, de asemenea, că primul meseriaș evreu bucovinean, ajuns un faimos reprezentant al breslei sale, a fost ceasornicarul Abraham Falk, care în anul 1779 a construit cel dintîi orologiu al orașului Cernăuți, o donație a comunității mozaice, care îl cumpărase pentru 100 de ducați. Prin acest gest nobil, donatorii, firește, s-au bucurat de un prestigiu meritat în fața autorităților austriece, a căror administrație tocmai expulzase, sub diverse pretexte, 392 de familii evreiești din Cernăuți.

Deosebit de interesantă și elocventă este o statistică din „Mitteilungen des statistischen Landesamtes des Herzogtums Bukowina", Cernăuți, 1907/10, care ni-i prezintă pe meseriașii bucovineni după apartenența etnică. Parcurgînd aceste liste, putem constata că în acea perioadă 90 de meserii au fost exercitate și de evrei, iar la unele ei erau singuri sau cei mai mulți reprezentanți. Este vorba de alămari (7 din 8), argintari (6 din 6), arhitecți-constructori (25 din 45), aurari (20 din 22), „automobiliști" — mecanici auto (1 din 1), birjari (266 din 320), bodnari (7 din 86), boiangii (9 din 10), brutari (121 din 164), căldărari (1 din 1), cărămidari (31 din 47), cărăuși (15 din 31), cărbunari (1 din 2), ceasornicari (89 din 93), cîrnățari (10 din 154), cîrnățari și casapi (1 din 26), casapi (407 din 584), cizmari (346 din 1 126), cofetari (16 din 28), cojocari (101 din 394), coșari (1 din 16), covrigari (10 din 10), croitori (460 din 585), croitori de albituri (5 din 6), croitori de damă (115 din 157), curățitori de canaluri (7 din 8), curățitori de mațe (1 din 1), curelari (14 din 26), cuțitari (2 din 16), dentiști (15 din 16), distilatori de petrol (5 din 5), distilatori de rachiu (5 din 5), droșcari (25 din 31), dulgheri (3 din 45), făurari de aramă (2 din 3), feredei (10 din 13), ferestrari, tîmplari de ferestre (39 din 69), fierari (20 din 563), fotografi (27 din 38), frînghieri (8 din 13), frizeri-coafori (176 din 203), grădinari (1 din 3), harabagii (48 din 53), hornari (1 din 25), lăcătuși (43 din 82), lăntari (18 din 19), legători de cărți (26 din 37), litografi (1 din 4), rămari (3 din 4), lucrători de cufere (10 din 10), lucrători de mănuși (1 din 2), lucrători de piane, reparatori (1 din 4), lucrători de rulouri (2 din 2), mecanici (5 din 10), mesteri de sobe din olane (2 din 6), modiști-modiste (46 din 54), morari (10 din 216), muzicanti (10 din 20), olari (1 din 64), oloieri (22 din 75), opticieni (3 din 3), oțetari (10 din 10), pălărieri (11 din 25), perieri (5 din 8), pietrari, cioplitori (8 din 39), plăpumari (8 din 9), preparatori de pește (3 din 3), rotari (12 din 227), samsari (8 din 8), șepcari (2 din 2), sculptori în lemn (4 din 9), sculptori în piatră (1 din 6), șelari (9 din 26), soponari (10 din 10), spălători de rufe (35 din 49), sticlari (44 din 46), stoleri (248 din 469), strungari (19 din 20), tăbăcari (3 din 13), tîmplari parchet (5 din 5), tapițeri (35 din 39), țesători (24 din 28), tinichigii (147 din 153), tipografi (21 din 30), umbrelari (2 din 2), vopsitori (40 din 64), vopsitori de trăsuri (1 din 3), vărari (8 din 8), velniceri (7 din 7), zugravi (55 din 85).

Această statistică de la începutul secolului ne arată că următorii meseriași **în majoritate erau evrei:** alămari, arhitecți-constructori, birjari, boiangii, brutari, cărămidari, ceasornicari, casapi, cofetari, croitori, croitori de albituri, croitori de damă, curățitori de canaluri, curelari, dentiști, droșcari, făurari de aramă, feredei, ferestrari, fotografi, frînghieri, frizeri-coafori, harabagii, lăcătuși etc., iar anumite meserii erau practicate **în exclusivitate de evrei:** argintari, mecanici auto, căldărari, covrigari, curățitori de mațe, distilatori de petrol, distilatori de rachiu, opticieni, oțetari, preparatori de pește, șepcari, soponari, tîmplari de parchet, umbrelari, vărari, velniceri.

Tot din aceste „Mitteilungen" reiese că populația Bucovinei, în anul 1910, se ridica la 691 891 de locuitori, dintre care 102 919 erau evrei, ceea ce înseamnă 14,8%. Comparînd acest procentaj cu procentajul meseriașilor evrei din anul respectiv (dintre cei 9 322 de meseriași 5 091 erau evrei), constatăm că procentajul meseriașilor evrei din totalul meseriașilor era aproape de patru ori mai mare decît procentajul locuitorilor evrei din totalul locuitorilor Bucovinei (54,6% față de 14,8%). Avem astfel în față cîteva cifre elocvente, care reflectă o realitate de fapt.

CLAUS STEPHANI

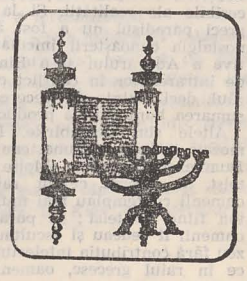

FORUMUL MONDIAL PENTRU SUPRAVIEȚUIREA GLOBULUI A ȚINUT A DOUA SA ȘEDINȚĂ LA MOSCOVA

Între 15—19 ianuarie 1990, s-a ținut la Moscova a II-a întrunire care urmează celei de la Oxford, din aprilie 1988, a Forumului Mondial pentru supraviețuirea Globului la care au participat peste 300 de personalități științifice, religioase, parlamentare, culturale, de pe întreg cuprinsul lumii. Au luat parte și un număr de 200 de personalități conducătoare din Uniunea Sovietică. Supraviețuirea globului pămintesc, în fața marilor primejdii care îl amenință, a fost tema care a mobilizat laolaltă exponenți de mare prestigiu ai lumii contemporane.

Secretarul general al Națiunilor Unite, Javier Perez de Cuellar a rostit cuvîntarea inaugurală, precedată de către M. Velihov, vicepreședintele Academiei de Științe a Uniunii Sovietice și Consilier special al președintelui M. Gorbaciov în problemele științifice și în controlul energiei.

Au mai luat cuvîntul la această ședință : I.P.S. Mitropolit Pitirim al Bisericii Ortodoxe Ruse, dna Harlm Bruntland, fost prim ministru al Norvegiei, senatorul Dove Durenberger din Statele Unite ale Americii, senatorul Mamil Ullou, fost prim ministru al statului Peru, dna Audrey Shenandosh, o fruntașă a clanului E.E.L. din Onondaga.

Dintre personalitățile evreiești din întreaga lume, prezente la forum, notăm : Eminența Sa dl Șef Rabin, dr. Moses Rosen, Eminența Sa Lordul Immanuel Jakobovitz, Șef Rabinul Marii Britanii, Elie Wiesel, laureat al premiului Nobel pentru pace, Rabinul Arthur Schneier — New York, președintele Fundației „Appeal for Conscience" (binecunoscut în țara noastră prin ajutoarele masive acordate după calamitățile inundațiilor și a cutremurului de pămînt din 1977), Carl Sagan, profesor de astronomie și științe spațiale la Universitatea Cornneil și alții.

S-a remarcat în mod deosebit prelegerea lui Jacques Cousteau, marele oceanograf, Alexei Volkov, biolog de renume mondial, Victoria Chitepo, ministrul resurselor naturale din Zimbabwe, Caran Singh, ambasador al Indiei în Statele Unite, senatorul Charbonne Pell din Statele Unite, Frederico Major, directorul general al UNESCO ș.a.

O deosebită impresie a făcut prelegerea lui Elie Wiesel, profesor la Universitatea din Boston, autor a peste 30 de cărți, care i-au adus numeroase premii de mare prestigiu. El este originar din Sighet. Subiectul conferinței sale : „Educația globală".

ȘEDINȚA SOLEMNĂ DE ÎNCHIDERE CUVÎNTAREA LUI MIHAIL GORBACIOV

Vineri 19 ianuarie a avut loc ședința solemnă de închidere a celui de al II-lea Forum Mondial pentru Supraviețuirea Globului.

Într-o atmosferă de mare entuziasm au luat loc în sala de festivități a Kremlinului circa 1 000 de congresiști și invitați de onoare.

Oratorul principal a fost Mihail Gorbaciov, președintele Sovietului Suprem al Uniunii Sovietice, care a făcut o analiză succintă a situației ecologice mondiale, a trasat un program de grăbire a suprimării totale a armamentului nuclear și a expus perspectivele practice ale salvării planetei din primejdiile care o pîndesc.

Expunerea dlui M. Gorbaciov a fost aclamată în picioare de întreaga asistență.

Dl. ȘEF RABIN Dr. MOSES ROSEN ESTE OMAGIAT ÎN ȘEDINȚA SOLEMNĂ FINALĂ A FORUMULUI

La ședința solemnă de închidere, la care au luat parte M. Gorbaciov, președintele Sovietului Suprem, Eduard Șevardnadze, ministrul de externe, M. Velikov, vicepreședintele Academiei de Științe a U.R.S.S. și alte numeroase personalități mondiale, a mai luat cuvîntul, spre a schița concluziile ședințelor Forumului, președintele pentru relații internaționale al Forumului, ambasadorul Angier Biddle Duke, care a declarat între altele :

„Omagiem în această sală, un mare erou Șef Rabinul Evreilor din România, Dr. Moses Rosen și-a dedicat viața apărării comunității sale evreiești, dovedind, timp de peste 40 de ani că este un exemplu de conducător spiritual. Deși evenimentele grave din România e în plină desfășurare și mii de morți zuseră victime ale terorii, Șef Rab s-a întors din străinătate spre a se lingă obștea sa, spre a o apăra de mejdii, spre a-i fi călăuză credinc Toată cinstea eminentului păstor gios".

Întregul congres a ovaționat dl Șef Rabin dr. Moses Rosen.

O dată mai mult, comunitățile no evreiești, patria noastră scumpă — Ro nia — al cărei fiu devotat este dl Rabin dr. Moses Rosen, sînt cinstite omagiile ce i se prezintă Eminenței în diferite prilejuri, de către opinia blică mondială.

KABALAT ȘABAT LA KREMLIN

După terminarea ședinței salemne, o parte dintre personalitățile evreiești participante au oficiat într-una din sălile Kremlinului, un impresionant serviciu religios de Kabalat Șabat.

Rabinul Arthur Schneier a rostit găciunea.

Pentru prima dată, între zidurile tui palat, a avut loc un astfel de viciu religios evreiesc.

Simbolic și emoționant.

UN ȘABAT DEOSEBIT LA MOSCOVA

Cu prilejul prezenței lor la Moscova, Șef Rabinul Marii Britanii, lordul Jakobovits, Șef Rabinul evreilor din România Dr. Moses Rosen și Rabinul Arthur Schneier de la Park-East Synagogue, din New York, au rostit în cadrul serviciului divin din ziua de sîmbătă 20 ianuarie 1990, la Sinagoga Mare din Moscova, presionante predici în fața unui n număr de enoriași.

Ei au fost salutați de către Șef Rab Evreilor din U.R.S.S., Adolf Șaievici, excelent cor de cantori a oficiat viciul religios.

SEMNIFICAȚIA PARADISULUI ÎN IUDAISM

Mai mulți cercetători ai religiilor au crezut că văd un anumit contrast între paradisul mozaic și cel platonic. Christian Brunet este de părere că „paradisul terestru mozaic, cu arborele său de neatins la mijloc, ar putea părea unui platonician un loc de condamnare, un exil departe de esențial, mai rău decît acela în care lîncezim"[1]. El ajunge chiar la concluzia „că deoarece au îndrăznit să viseze la paradisul platonic au fost izgoniți Adam și Eva din idilica grădină de aclimatizare"[2].

O lectură mai atentă scoate însă la iveală faptul că și în primul și în al doilea caz este vorba de nostalgia cunoașterii nemijlocite și de suspectarea cunoașterii mijlocite : în paradisul biblic oamenii se aflau în directă legătură cu Dumnezeu, iar în cel elen contemplau direct Ideile. Este o impresie superficială că în paradisul iudaic cunoașterea e un păcat, iar în cel grecesc este suprema virtute. În ambele cazuri, primejdioasă nu este însăși cunoașterea, ci doar cunoașterea **critică**, ivită după diferențierea omului de natură, a subiectului de obiect, a esenței de fenomen, a intelectului de sensibilitate, a adevărului de eroare, a binelui de rău, a frumosului de urît.

Tensiunea dramatică și deseori tragică prin care oamenii încearcă mereu să pătrundă dincolo de aparențe pînă la esența lucrurilor, să distingă astfel iluziile de realitate și ceea ce e drept de ceea ce e nedrept i-a făcut de la începutul istoriei lor să ducă dorul acelui **timp primordial**, în care cunoașterea era intuitivă, totală, absolută, fără rătăciri îndelungate și dezamăgiri dureroase, în care Dumnezeu, oamenii și animalele vorbeau aceeași limbă. Etnologii au constatat la multe popoare că „prietenia cu animalele și cunoașterea limbii lor reprezintă un sindrom paradisiac. **In illo tempore**, înainte de **cădere**, această prietenie era constitutivă pentru condiția umană primordială". Nostalgia paradisului pierdut exprimă, de cele mai multe ori, dorul cunoașterii **doar prin simțuri** a zonelor inaccesibile ale realității. Și la evrei și la greci paradisul nu a fost altceva decît nostalgia cunoașterii **imediate** și **definitive** a Adevărului și a Binelui, înainte de intrarea lor în conflict cu eroarea și răul, deci înainte de trecerea de la consumarea bunurilor la producerea lor.

Altele sînt deosebirile. În paradisul mozaic, oamenii cunoșteau un singur Dumnezeu, deoarece Moise era monoteist, în vreme ce în raiul platonic, oamenii contemplau mai multe Idei, Platon fiind politeist ; în paradisul iudaic, oamenii îl vedeau și ascultau pe Dumnezeu fără contribuția intelectului, în vreme ce în raiul grecesc, oamenii înțelegeau ideile fără contribuția simțurilor. „Închipuiește-ți deci — scrie Platon — ce fericire ar fi pentru un om dacă ar putea să vadă însuși frumosul, simplu, pur, fără amestec și să contemple, în loc de o frumusețe împovărată de cărnuri, de culori și de o sută de fleacuri trecătoare, însăși frumusețea divină sub forma ei unică".

Că în raiul visat de Platon oamenii înțeleg ideile cu o minte netulburată de simțuri reiese și mai limpede cînd scrie că „poate ochiul minții nu începe a fi pătrunzător decît în clipa cînd pornește să se întunece privirea ochilor trupești".

În sfîrșit, în vreme ce paradisul iudaic este un început de drum, cel platonic este o țintă supremă. Conștienți încă de la începuturile istoriei lor de ireversibilitatea timpului, evreii au fost mai puțin preocupați de paradis și de păcatul originar decît de Țara făgăduinței. În concepția lor, păcatul originar a fost mai mult „originar" decît „păcat", deoarece, odată cu el, începe istoria colaborării omului la creația divină. Istoria omenirii începe printr-o nesupunere și nu este un drum de întoarcere, ci o continuă înaintare spre desăvîrșirea morală a fiecăruia și a relațiilor sale cu ceilalți. Charles Remusat, notînd că iudaismul n-a abordat problema lumii de dincolo decît echivoc, conchidea că, cel puțin la prima vedere, el a limitat la această lume interesele „poporului lui Dumnezeu"[3]. Într-adevăr, iudaismul vorbește de o „lume de apoi", care se află la capătul timpurilor și nu de o „lume de dincolo", care s-ar afla în altă parte. El nu urmărește înapoierea la nediferențierea inițială, ci ajungerea la o lume în care diferențele nu se exclud, ci se completează.

Are dreptate Elian J. Finbert cînd afirmă că „niciodată, de pildă, sistemele planetare ale unui Copernic sau Galilei n-ar fi putut să le apară evreilor ca niște criminale erezii"[4]. Nici un fel de înaintare nu e posibilă fără spirit inovator.

HENRI WALD

---

[1] Christian Brunet, **Mythes et croyances**, în Rev. de métaphysique et de morale, nr. 3, 1964, p. 283.

[2] Ibid.

[3] După François Grégoire, **L'au — delà** Paris, P.U.F., 1970, p. 43.

[4] E. J. Finbert, **Aspects du génie d'Israël**, Paris, Les cahiers du sud, 1950, p. 9.

Sir Isaiah Berlin la 80 de ani

S-a născut la Riga (R.S.S. Letonă), la 6 iunie 1909, ca fiu al lui Me și al Mariei Berlin. Mama sa a fost o Schneersonhn, descendentă a lui Baer (cunoscut ca Mittler Rebbe), fiul fondatorului dinastiei Lubavitch, Sh Zalman din Liady.

Modest din toate punctele de vedere, Sir Isaiah este în mod vădit mîndru de originea sa. El păstrează cu sfințenie tefilinii lui Mittler Rebbe și nu s-ar despărți de ele pentru nimic în lume, deși mulți i-au oferit „o avere considerabilă", după cum el însuși spune.

Mendel Berlin, care era mai înstărit, a hotărît să se mute la Londra cînd Isaiah avea doar zece ani. Mendel era un „maskil", un produs al iluminismului evreimii est-europene, care a răspuns emancipării, dînd curs posibilității de a pătrunde în societatea laică civilizată, păstrînd însă cu sfințenie tradițiile culturale iudaice.

Familia Berlin s-a stabilit în Hampstead (Sir Isaiah este și în prezent membru al Sinagogii Hampstead) și și-a trimis copilul la una dintre cele mai bune școli din Londra.

Capacitatea acestuia l-a făcut să urce cu ușurință scara academică, trecînd la un colegiu de la Oxford și, imediat după absolvire, fiind numit lector de filosofie la New College, Oxford. În același an, a fost ales Fellow of All Souls, fiind astfel primul evreu în această organizație exclusivistă a elitei intelectuale oxfordiene.

În preajma celui de-al doilea război mondial, faima lui Isaiah Berlin a depășit cu mult granițele Oxfordului. În 1941, el a funcționat în cadrul Ministerului Informațiilor, după care a fost transferat la Ambasada Britanică de la Washington, unde avea misiunea să informeze guvernul său despre atitudinea americanilor față de englezi și de politica lor.

Informațiile transmise de el se remarcau, din abundența de rapoarte oficiale, prin conciziunea și eleganța stilului, precum și prin vioiciunea și spiritul lor. Premierul britanic Winston Churchill — care a văzut unul din rapoartele lui din pură întîmplare — a fost foarte impresionat, a cerut să-i fie prezentate cu regularitate și a ordonat subalternilor lui să-i transmită lui Isaiah Berlin invitația sa la un prînz cu el la Downing Street (reședința oficială a premierilor britanici).

În sfîrșit, mult așteptata zi a sosit ; dar Churchill a fost profund dezamăgit de oaspete, a cărui conversație era departe de strălucitul său stil epistolar. Abia mai tîrziu s-a dovedit că subalternii lui Churchill greșiseră, deoarece neinteresantul invitat fusese într-adevăr I. Berlin, dar nu Isaiah, ci Irving !!

În vara lui 1945, datorită fluenței cu care vorbea rusa, Isaiah Berlin a trimis la Ambasada Britanică de la cova pentru a înlocui un titular. el a avut posibilitatea să întîlnească mulți scriitori, „cel puțin doi dint fiind geniali". Se referea la Boris Pa nak și la Anna Ahmatova. Sir Isai spus că întîlnirea cu ei l-a făcut schimbe definitiv concepțiile.

După război, s-a întors la Oxfo de atunci înainte a fost unul dintre rurile călăuzitoare ale acestei insti În 1957, a fost numit profesor de te socială și politică și, nouă ani ma ziu, a devenit primul președinte al fondatului Colegiu Wolfson, funcție care s-a retras în 1975.

În 1974, a fost ales președintele demiei Britanice. A fost, de asem „visiting professor" la cele mai ce universități din lume și onorat cu meroase titluri de Doctor Honoris C și distincții internaționale. În 1946, rea Britanie — patria sa adoptivă — cinstit cu titlul de CBE (Comandar Ordinului Imperiului Britanic) pentr tivitatea sa din timpul celui de-al o război mondial, iar în 1957 a fost bilat cu titlul de „Sir". Însă cea ilustră distincție i s-a conferit prin mirea sa ca membru al Ordinului Merit — titlu acordat doar unui nu de 24 de cetățeni britanici, consider fi printre cei mai eminenți.

Sir Isaiah este unul dintre cei respectați membri ai comunității iești din Marea Britanie, fiind cons și ascultat de către personalități co nitare din întreaga lume. Primește reu vizitatori la clubul său — The naeum — sau acasă la el, la Ox Nu se formalizează nici cînd este pelat pe stradă și răspunde cu ac amabilitate ce-l caracterizează.

Întrebat cum consideră el origine iudaică, Sir Isaiah Berlin — care a clarat că se simte profund atașat poporul din mijlocul căruia se trag iudaism și Israel, pe care-l vizi frecvent — a spus : „Nu sînt nici mî nici rușinat de faptul că sînt ev pentru mine, a fi evreu este ceva tural, un fapt oarecare — nici bun, rău —, ca și acelea de a avea două m două picioare și a fi născut în se al XX-lea. Iau originea mea evre drept ceva care mi se cuvine".

Poate alți evrei au făcut afirmații pretențioase, dar nici una dintre ac nu a adus mai multă strălucire com tății evreiești din Marea Britanie, cea făcută de Sir Isaiah Berlin.

De la leviții din templu la muzica de azi

Biblia vorbește despre marele cor de la Marea Roșie, cînd numeroși evrei au intonat celebrul imn al libertății, sau despre corul feminin, acompaniat de tamburine, în aceleași împrejurări.

Istoria consemnează existența anticelor coruri și orchestre ale leviților din Templul de la Ierusalim și faptul că, în toată istoria noastră, cîntecul ne-a însoțit.

Care este stadiul actual al muzicii noastre?

Pentru a înțelege muzica de azi a Israelului, este necesară o succintă prezentare a aspectelor istorice, etnologice și culturale ale alialelor evreilor de la începutul lor pînă la reînstaurarea Statului, în 1948.

Primii olim în număr mai mare au venit în urmă cu aproximativ 100 de ani, în special din țări est-europene și au adus cu ei cîntecele lor; fie că le-au tradus pe acestea în ebraică, fie că au compus noi texte ebraice pentru vechile melodii. După puțin timp, au apărut baladele timpului de pionierat, care cîntau întoarcerea în patrie, speranța și dorul, dar care, melodic, au rămas încă atașate de țările de unde veneau. Comunitățile evreiești mai vechi din Eretz Israel aveau unele cîntece originale, care erau intonate la întîlniri familiale sau la sărbători. Bogăția folclorului oriental-evreiesc a fost pusă în valoare abia după anul 1914, cînd Abraham Idelsohn a publicat lucrarea sa în zece volume, intitulată: „Comori melodice ebraico-orientale".

ÎNCEPUTURI

Abia după cel de-al doilea război mondial, muzica clasică și-a cîștigat locul deplin meritat în viața culturală a populației evreiești. Aceasta s-a petrecut ca urmare a preocupării unor melomani din rîndurile populației existente, care s-au asociat, în anii '20, cu puținii muzicieni de profesie pentru a crea ansambluri de muzică de cameră, o orchestră simfonică, coruri și chiar o formație de operă.

Anii '30 au adus o schimbare fundamentală. Printre evreii din Europa centrală care au fugit de naziști se aflau și mulți profesori de muzică, instrumentiști, cîntăreți, ca și un numeros public de concerte. Noii veniți nu au găsit o tradiție muzicală și încercările lor de a crea o artă muzicală nouă, autohtonă, au dus la așa-numitul „stil mediteranean", care trebuia să unească muzica orientală sefardă, yemenită și arabă cu cea interpretată îndeobște în Occident. Animatori în acest sens au fost Paul Ben Chaim și Marc Lavri, care, ca profesori, au influențat mulți tineri compozitori. Muzicienii de origine evreiască, ca Edel, Stutchewsky, Kaminsky și Boskovich, au încercat, mai tîrziu ,să se adapteze noii ambianțe. Printre compozitorii sosiți în țară în anii '30 se aflau Yeheskiel Braun, Menahem Avidom, Mordechai Seter, Karel Salomon, Hanoch Jacoby. Josef Tal, Marc Lavry, Odon Partos etc.

Administrația Mandatului britanic a înființat atunci un post de radiodifuziune cu un studio pentru orchestră, care a evoluat apoi spre o formație simfonică, ca un element indispensabil în viața muzicală modernă a țării.

CREAREA UNEI ORCHESTRE FILARMONICE

În anul 1936, Bronislaw Hubermann a creat actuala Orchestră Filarmonică a Israelului, în jurul căreia a atras muzicieni de elită ,ceea ce a permis înfiriparea unei vieți artistice de nivel internațional. Într-un timp scurt au apărut și s-au dezvoltat asemenea elemente ca: învățămîntul muzical, muzica de cameră, recitalurile soliștilor și activitatea componistică. După un timp, s-au alăturat și alialele din Africa și Asia, cu o moștenire cultural-artistică cu totul aparte.

Prin dispariția distanțelor datorită mijloacelor de comunicare în masă, toate inovațiile muzicale ajung repede și în Israel. În același timp, muzica Israelului a dobîndit noi caracteristici naționale proprii, asimilînd creator cuceririle artistice ale secolului al XX-lea, obținute în întreaga lume.

ROADE BOGATE

În Israel s-au întîlnit reprezentanți ai multor școli; erau elevi ai unor maeștri, ca: Hindemith, Schönberg, Bartok, Kodaly, Britten, Stravinsky, sau ai acelora care s-au aflat sub influența lor. Ei s-au văzut dintr-o dată confruntati cu o nouă realitate, cu noi exigențe și așteptări. Influența emoțională a războiului și a Holocaustului, formarea unui stat nou și a unui popor vechi-nou (alt-neu) s-au grefat pe trăsăturile vieții spirituale din Țara Sfîntă, ale peisajului și ale atmosferei acesteia.

Generația mijlocie de compozitori — între alții, Ben-Zion Orgad, Zvi Avni, Haim Alexander și André Hajdu, precum și doi compozitori născuți și specializați ca muzicieni în Israel, Noam Scheriff și Ami Maaiani — alături de cei mai tineri — printre care se numără Frank Williams și Mark Kopytman, care s-au familiarizat cu toate stilurile — și de generația foarte tînără a studenților claselor de compoziție, instruiți de maeștri ce pot fi numiți contemporani și avangardiști, au cultivat în genere specificul național, care însă pînă acum nu a luat forme concrete satisfăcătoare pentru a fi substanțial reflectat în muzică.

DE LA ARTURO TOSCANINI PÎNĂ LA ZUBIN MEHTA

În desfășurarea activității sale, Orchestra Filarmonică a Israelului a dobîndit o mare faimă. Nu altcineva decît Arturo Toscanini a fost cel care i-a dat o strălucire deosebită.

Pînă acum, la pupitrul orchestrei au urcat unii dintre cei mai renumiți dirijori ai epocii noastre. Actualul ei conducător, Zubin Mehta, a fost numit în urmă cu cîțiva ani, dirijor pe viață al Filarmonicii israeliene. Sub bagheta lui, orchestra a efectuat mari turnee, devenind renumită peste granițele țării. O succintă prezentare a soliștilor pe care i-a acompaniat poate ilustra nivelul programelor oferite publicului israelian. Să-i numim: Yehudi Menuhin, Isaac Stern, Claudio Arrau, Artur Rubinstein, Mstislav Rostropovich, Marian Anderson, Jenny Tourel, Richard Tucker. Dirijori israelieni, precum Georg Singer, Sergiu Commisiona, Moshe Atzman și Elyahu Inbal, au apărut pe podiumul de concert, alături de soliști formați, în Israel, precum Pnina Salzman, Yitzhak Perlman, Pinchas Zuckerman, Shlomo Mintz și Daniel Barenboim.

Orchestra Filarmonică a Ierusalimului aparține Radiodifuziunii.

După dificultățile de început, a devenit o formație muzicală deosebit de apreciată, avînd dirijori ca Gary Bertini, Mendi Rodan și Lukas Foss și soliști de nivel mondial. În fine, acum orchestra are propria sa casă: Auditoriul Henry Crown, din care se transmit concertele sale săptămînale.

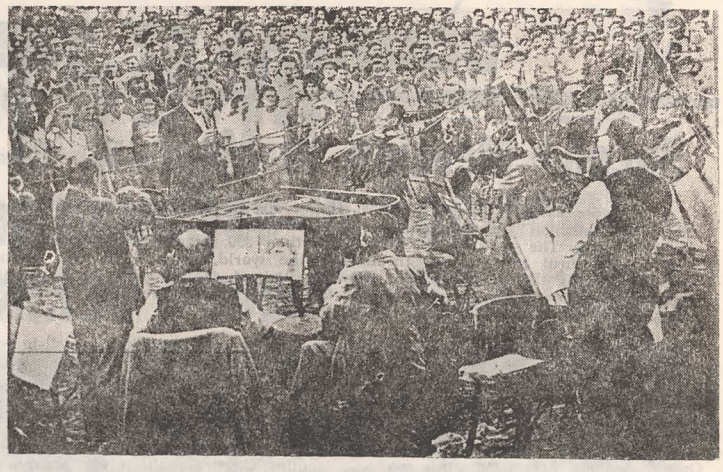

Primul concert al Filarmonicii Israelului, prezentat la Beer Sheva în 1948. La pupitru: Leonard Bernstein

Printre celelalte ansambluri simfonice importante se află Orchestra orașului Haifa, creată în 1950, în prezent sub conducerea lui Stanley Sperber, orchestra de cameră a tineretului din Tel Aviv, al cărui director artistic este Joav Talmi, „Simfonietta Israelului", din Beer Sheva, creată în 1973 și dirijată de Mendi Rodan, orchestra mișcării kibuțnice (dirijor Lior Shambadal), precum și alte formații care îmbogățesc viața muzicală a Israelului.

Un loc important în acest cadru îl ocupă muzica de cameră, reprezentată de ansambluri cunoscute, precum Cvartetul Tel Aviv, Camerata Trio, Israel Baroque Players, Cvartetul de pian al Israelului și Yuval-Trio. Aceste grupuri se deplasează prin țară, pînă în cele mai mici așezări, dar cîntă și în cele mai importante centre muzicale ale lumii.

Pe lîngă importante formații instrumentale, Israelul are și coruri mari, care ocupă un loc de seamă în viața muzicală: corurile „Rinat", „Cameran", Corul Filarmonicii și Corul mișcării kibuțnice sînt cîteva dintre ele.

Opera pare să fie copilul vitreg al vieții muzicale israeliene, deși în Israel activează cîțiva cîntăreți de renume internațional — între care Zehava Gal, Mira Zakai, Gilla Grossmeier, Silvia Greenberg —, precum și regizorul de operă Jacobo Kaufman și dirijorii Daniel Rej, Eliyahu Inbal, Gabriel Chmura și Daniel Barenboim. Unii au fost solicitați și de importante instituții de operă din alte țări.

În Israel sînt organizate cu regularitate competiții internaționale — concursul de harfă, cel de pian „Artur Rubinstein" etc., precum și importante festivaluri, ca: Festivalul primăverii de la Ein Gev și bine apreciatul „Festival al Israelului", care a fost inaugurat la Cesareea. În anul 1952, a fost inițiată „Zimrya", întîlnirea unor coruri de prestigiu din numeroase țări cu vechi tradiții muzicale.

De cîțiva ani au loc, în kibuțuri sau în alte locuri, manifestări săptămînale, cu care prilej tineri interpreți fac muzică de foarte bună calitate.

Principalele instituții de învățămînt muzical ale Israelului sînt: „Academia Rubin" de la Ierusalim și cea din Tel Aviv, școli de muzică și conservatoare în diferite centre din țară. Nu de mult, „Academia Rubin" s-a mutat în casă proprie, în campusul Universității Ebraice din Givat Ram.

Înființată în anul 1947, s-a dezvoltat necontenit. În prezent numără 450 de studenți și întreține un conservator cu 800 de elevi. Unii dintre cei mai talentați tineri interpreți se numără printre absolvenții învățămîntului muzical israelian.

Clase de maeștri și cursuri speciale, cu artiști renumiți pe plan internațional, funcționează la Centrul muzical din Ierusalim, creat de Isaac Stern la Mishkenot Shaananim. Centrul dispune de un studiou de televiziune și de imprimări.

Viața muzicală israeliană are un îndelungat trecut istoric, care merge pînă la faimoasele coruri de leviți din antichitate. S-au făcut multe. Se poate vorbi de un nivel muzical competitiv pe plan internațional. Tinerii artiști israelieni pot pune în valoare izvoarele artei lor naționale; calea le este deschisă.

Prezentare de IETI BLUM

Obiecte iudaice la Galeriile „Christie's"

La numai 30 de luni după ce a fost vîndut, la New York (la Galeriile „Sotheby's"), unui cumpărător particular, un mahzor de Roș Hașana, cu elemente decorative, datînd din secolul al XIV-lea a fost din nou expus spre vînzare la Galeriile „Christie's" din Amsterdam.

Mahzorul, scris în Franța, în jurul anului 1300 și avînd trei admirabile frontispicii, executate în zona Rinului superior, aproximativ în anul 1320, se află în fruntea celor 400 de obiecte iudaice expuse spre vînzare (cărți ebraice vechi și manuscrise, tipărituri, picturi, țesături, obiecte de artă și de cult, din argint).

Mahzorul a fost descoperit la Miskolc (Ungaria), în 1958, de Rabinul dr. Alexander Schreiber. Cartea se afla în posesia unei familii Schwartz. Membri ai acestei familii s-au stabilit în Canada și l-au vîndut, în 1979, lui Joseph Lehman, din Toronto, care l-a încredințat spre vînzare Galeriilor „Sotheby's", șapte ani mai tîrziu.

Textul include scrieri caracteristice comunității evreiești din Franța și conține multe piutim (imnuri) specifice acestei zone. Mahzorul e scris cu caractere aș-kenazite și e îmbrăcat în piele, lucrătura datînd din secolul al XVIII-lea.

Printre piesele de cult importante aflate spre vînzare la „Christie's" se numără o menoră de argint, de la mijlocul secolului al XVIII-lea, din Dresda, o pereche de rimmonim, de argint, datînd din anul 1891, o hanukie din secolul al XVII-lea sau al XVIII-lea executată în Italia, o menoră „art nouveau", dintr-un aliaj extrem de rar de cositor și plumb, lucrată de artistul danez Mogens Ballen, în jurul anilor 1900.

De asemenea, demne de interes sînt un gobelin din Boemia înfățișînd o familie reunită în jurul unei mese de Seder și avînd înscrise în ebraică cuvintele introductive din Hagada; gobelinul datează de pe la mijlocul secolului al XIX-lea. Mai pot fi văzute acolo un original grupaj de zece stampe de Hendrik Nicolaas Werkman, din Groningen (Olanda), ilustrații pentru „Legende hasidice" de Martin Buber, grupaj apărut între 1941—1942 în editura ilegală „Barca albastră", într-un tiraj de 20 de exemplare. În aprilie 1945, cu puține zile înaintea eliberării orașului Groningen, Werkman a fost executat de naziști, pentru colaborare cu evreii. Întreaga sa operă a fost confiscată și distrusă.

Pictorul Isidor Kaufman, a cărui operă a căpătat o recunoaștere și o popularitate din ce în ce mai mari în ultimul deceniu, este prezent la „Christie's" cu două tablouri: „Tînăr cărturar evreu" și „Rabinul". Pictorul Herman David Salomon Carrodi este semnatarul tabloului „O vedere a Ierusalimului".

Printre obiectele iudaice de valoare, expuse la „Christie's" se află un portret al soției lui Marc Chagall, Bella, extras din forzațul memoriilor acesteia, „Lumini aprinse", apărute în idiș (1945) și o ediție princeps rară, a unei cărți pentru copii, „Ingl Tsingl Khavat", scrisă în idiș de poetul Mani Leib și ilustrată de Lissitsky la Kiev și Petersburg, în 1919.

EPHRAIM KISHON ȘI SALVATORUL SĂU

În programul intitulat „Haim șekaéle" („O viață ca aceasta") a fost prezentat și scriitorul israelian Ephraim Kishon. Aceasta este una din cele mai îndrăgite emisiuni pe micul ecran israelian și este considerată o deosebită onoare pentru cineva să fie „oaspetele zilei" la un asemenea program.

De regulă, sărbătoritul se întîlnește în studio cu invitați, care îi sînt cunoștințe apropiate.

Kishon nu știa dinainte cine se va afla în studio sau în culise. Îl aștepta însă o mare surpriză: era acolo și salvatorul vieții sale, cel care l-a ascuns în perioada deportărilor din Ungaria horthystă. Cînd l-a zărit, ochii lui Kishon au lăcrimat. Pentru prima oară Kishon a vorbit despre miraculoasa lui salvare. Era foarte mișcat, dar și fericit că s-a întîlnit cu omul căruia îi datorează viața.

Salvatorul, Josef Gabrowitz, a primit, în cadrul emisiunii, documentul care îi recunoaște calitatea de „Drept al popoarelor".

De asemenea, ulterior, a plantat pe aleea Memorialului „Yad Vashem" din Ierusalim, un copac.

Înalta distincție a fost decernată pînă acum unui număr de 7 500 de neevrei, care au salvat viața unor evrei riscîndu-și-o pe a lor, în perioada prigoanei fasciste.

JOURNAL OF THE ROMANIAN JEWS

Second Meeting, in Moscow, of "World Forum for Global Survival"

Between January 15 and 19, 1990, the second meeting of the "World Forum for Global Survival" took place in Moscow. The first one had been held in Oxford, in April 1988. The participants were more than 300 scientific, religious, parliamentary, cultural personalities throughout the world, as well as 200 leading personalities in the Soviet Union. The survival of the globe in spite of the great dangers confronting it — that was the theme which brought together prestigious representatives of the present-day world.

The Secretary General of the United Nations, Javier Perez de Cuellar, delivered the opening speech, preceded by M. Velikhov, Vice-president of the Science Academy of the Soviet Union and Special Counsellor of President M. Gorbachew for scientific problems and energy control.

Other speakers at the meeting were Metropolitan Pitirim of the Russian Orthodox Church, Mrs Harlm Bruntland, former Prime Minister of Norway, U.S. Senator Dove Durenberger, Senator Mamil Ullou, former Prime Minister of Peru, Mrs Audrey Shenandosh, a leader of the E.L. clan in Onondaga.

Among the Jewish personalities from all parts of the world, who attended the meeting, we note the names of His Eminence Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, His Eminence Lord Immanuel Jakobovitz, Chief Rabbi of Great Britain, Elie Wiesel, Nobel Prize winner, Rabbi Arthur Schneier — New York, president of the "Appeal for Conscience" Foundation, (well-known in this country on account of the massive assistance given after the calamities of the floods and the 1977 earthquake), Carl Sagan, professor of astronomy and spacial science at Cornell University, and others.

The most remarkable lectures were of Jacques Cousteau, the great oceanographer, Aleksei Volkov, the renowned biologist, Victoria Chitepo, the Minister of Natural Resources in Zimbabwe, Caran Singl, Ambassador of India to the United States, the U.S. Senator Charbonne Pell, Frederico Major, UNESCO Director General, etc.

The participants were particularly impressed by the lecture delivered by Elie Wiesel, professor at Boston University, the author of more than 30 books for which he was awarded numerous very prestigious prizes. He was born in Sighet. His subject at the meeting was "Global Education".

SOLEMN CLOSURE SESSION MIKHAIL GORBACHEV'S SPEECH

The solemn closure session of the "World Forum for Global Survival" took place on Friday January 19. It was attended by Mikhail Gorbachev, the President of the Supreme Soviet, Edward Shevardnadze, the Ministere of Foreign Affairs M. Velikhov, Vice President of the U.S.S.R. Academy of Sciences, and many other world personalities.

There was an atmosphere of great enthusiasm in the Kremlin festivity hall, among the circa 1 000 congress participants and guests of honour.

The main speaker was Mikhail Gorbachev, the President of the Supreme Soviet of the Soviet Union, who made a succinct analysis of the world ecological situation, mapped out a programme for speeding up the total suppression nuclear armament and set forth the p tical prospects for saving the planet the dangers threatening it.

Mikhail Gorbachev was given a ding ovation by the entire audience.

HOMAGE RENDERED TO CHIEF RABBI DR MOSES ROSEN AT T FORUM'S SOLEMN FINAL SESSION

The conclusions of the Forum's debates were drawn by the Forum's president for international relations, Ambassador Angier Biddle Duke, who declared, among other things:

"We render homage to a great hero who is now present in this hall: the Chief Rabbi of the Jews in Romania, Dr Moses Rosen, has dedicated his life to the defence of his Jewish community, proving, for more than 40 years, that he is a model spiritual leader. Although the recent events in Romania were already in full swing and the terror had made thousands of victims, the Chief Ra returned from abroad, in order to be the midst of his community, to pro it from dangers, to be its faithful gu We greatly honour this eminent gious shepherd."

Chief Rabbi Dr Moses Rosen was g a standing ovation by the entire audie

Once more, our Jewish commun our beloved fatherland — Romania whose devoted son Chief Rabbi Dr M Rosen is, are honoured by the homa rendered to His Eminence by world blic opinion, on various occasions.

KABALATH SHABBATH AT THE KREMLIN

After the solemn session, some of the Jewish personalities officiated, in one of the Kremlin halls, an impressive Kabalath Shabbath divine service.

Rabbi Arthur Schneier recited prayer.

It was the first time this sort of gious service took place in that pa Symbolic and moving.

AN UNCOMMON SHABBATH IN MOSCOW

On the occasion of their presence in Moscow, the Chief Rabbi of Great Britain, Lord Jakobovits, the Chief Rabbi of Romania, Dr Moses Rosen and Rabbi Arthur Schneier, of New York, delivered — in the framework of the divine service officiated on Saturday January 20 at the Great Synagogue in Moscow — moving sermons before a large num of believers.

They were greeted by the Chief Ra of the Jews in the U.S.SR., Adolf S vich. An excellent cantors' choir offi ted the divine service.

ŞTIRI-ŞTIRI-ŞTIRI

ÎN FOLOSUL VICTIMELOR REVOLUŢIEI

Dl Yitzhak Artzi, membru în conducerea primăriei oraşului Tel Aviv, a adus la cunoştinţă că pianistul Radu Lupu a organizat în Israel un concert extraordinar dedicat marii victorii obţinute de Revoluţia poporului român împotriva dictaturii şi tiraniei. Suma încasată din vînzarea biletelor a fost donată integral fondului de ajutorare creat prin grija domnului Yitzhak Artzi în folosul victimelor din zilele Revoluţiei populare din România.

LUĂRI DE POZIŢIE

Dintre luările de poziţie ale intelectualilor francezi (scriitori, universitari) în favoarea Revoluţiei poporului român, putem reţine şi pe acelea ale filosofilor André Glucksmann şi Bernard-Henry Levy.

DISTINCŢIE

Preşedintele Franţei, François Mitterrand, a decernat „Legiunea de Onoare" Sabinei Zlatin, care a adăpostit 44 de copii evrei între 5 şi 17 ani, destinaţi a fi trimişi la Auschwitz de către Klaus Barbie, „călăul din Lyon", condamnat la închisoare pe viaţă de un tribunal francez. Sabina Zlatin este singura supravieţuitoare din Izieu (Franţa), după Holocaust, care a ajutat la salvarea evreilor.

VORBIRE

Într-o peşteră din Muntele Carmel (Israel) a fost găsit, în scheletul unui om de Neanderthal şi un os hioid, aflat la baza limbii, necesar vorbirii umane. Existenţa osului hioid la un om de Neanderthal este un indiciu că omul era în stare să vorbească de pe atunci. Profesorul Baruch Ehrensburg, de la Universitatea din Tel Aviv, afirma că aceasta e o dovadă că omul de Neanderthal era capabil de vorbire.

CĂRŢI

Biblioteca Naţională şi Universitară Evreiască a Universităţii Ebraice din Ierusalim a primit în dar singurul exemplar al unei antologii de rugăciuni pentru femei, publicată de femei. Este vorba de „Ein Gor Sheine Techina" („O rugă foarte frumoasă") scrisă în idiş de un grup de femei din Praga sau din Cracovia, donată de Claus Columben Lethen de la Abaţia Dormition de pe Muntele Zion. Lethen a donat, de asemenea, unul dintre cele trei exemplare existente din „Orah Haim" („Drumul vieţii"), lucrare în idiş de Joseph ben Eliezer Chalfan, tipărită la Basel (Elveţia), în 1602.

EDITORIALĂ

„Indiana Press University" a scos de sub tipar volumul Patriciei Erens intitulat „Evreii în cinematograful american". După cercetările efectuate de autoare, între 1903 şi 1983 au fost realizate 800 de filme avînd ca temă viaţa evreiască. Erens menţionează că Hollywoodul a devenit conştient de pericolul nazist în ultima parte a anilor '30. Astfel, „Dictatorul", „Viaţa lui Emile Zola" şi „Casa Rothschild" au avut ca temă discriminările şi persecutarea evreilor. Filme postbelice, precum „Humoresque" (1946), „Gentleman's Agreement" (1947), „Crossfire" (1947), „The Juggler" (1953) şi „Jurnalul Annei Frank" (1959) au scos la iveală consecinţele dezastruoase ale antisemitismului. Aceeaşi editură a publicat volumul „Ecranizarea Holocaustului", aparţinînd lui Ilan Avisar, lucrare considerată de „Jewish Western Bulletin" drept „indiscutabil, cea mai serioasă analiză apărută în ultimii ani". Autorul scoate în relief faptul că „Grădinile Finzi-Contini" a fost primul film care a pus problema Holocaustului în contextul distrugerii de către naziştii a valorilor culturale moderne.

CONTRIBUŢIE

Cunoscuta soprană Alix Klenman din Victoria (Canada) a jucat recent rolul Florei din Tosca, prezentată de Cosmopolitan Opera Association din Toronto. Încasările au fost donate Institutului din Ontario pentru cercetări în domeniul cancerului. Alix Klenman a cîntat ca solistă în corul Sinagogii „Beth Tzedek" din Toronto.

CULTURALA

În sezonul actual programul Orchestrei Filarmonice a Israelului cuprinde şi lucrări coral-simfonice. Îşi dau concursul 80 de cîntăreţi în vîrstă de la 17 la 40 de ani, dar şi cîţiva pensionari. Din punct de vedere profesional, coriştii sînt medici, avocaţi, profesori, diplomaţi, precum şi militari. Ei nu sînt salarizaţi.

Corul a fost creat în urmă cu 48 de ani, în special pentru turnee în străinătate. Printre dirijori se află personalităţi de renume mondial, precum Solti, Giuliani, Bernstein şi Dorati.

O ÎNTÎLNIRE INTERESANTĂ

Un grup de femei israeliene şi palestiniene s-au întîlnit la Tel Aviv pentru a discuta împreună despre probleme sociale şi politice. Femeile evreice proveneau din Negev şi din kibuţul Beth Hashita din Valea Jsreel.

A fost prima întîlnire de acest gen. „Nu este o confruntare politică", a afirmat Yael Dayan, fiica lui Moshe Dayan, cunoscut om politic al Israelului.

Întîlnirea a fost organizată de ea însăşi. Majoritatea participantelor au avut prima ocazie să discute împreună. Masha Lubelsky, preşedinţa organizaţiei de femei, denumită „Namat", s-a pronunţat pentru organizarea şi în viitor a unor asemenea întîlniri.

„Putem crea o altă atmosferă, consideră ea, timpul este potrivit pentru pace. Să nu pierdem această şansă istorică!"

EXPOZIŢIE

Societatea „Şalom Alehem" a Prietenilor Limbii şi Culturii Evreieşti din Lvov, înfiinţată sub egida Departamentului regional al Fundaţiei Ucrainiene de Cultură, a organizat o expoziţie cu lucrări aparţinînd unor artişti plastici evrei contemporani. Înainte de cel de-al doilea război mondial, Lvovul a fost un important centru al culturii evreieşti din Ucraina. Acolo a conceput Şalom Alehem volumul său „Stele rătăcitoare". După cum se ştie, naziştii au ucis sute de mii de evrei din Ucraina, au jefuit şi au distrus sinagogi, muzee, biblioteci, colecţii particulare şi case ale evreilor din Lvov şi din împrejurimi. Majoritatea evreilor care trăiesc azi în acest oraş provin din zonele estice ale Ucrainei şi R. S. S. Moldoveneşti, iar printre ei se află Alexander Lizen, iniţiatorul Societăţii „Şalom Alehem". Lizen a făcut parte din Armata Roşie şi a luptat împotriva naziştilor. După război el a fost contabil şi apoi a devenit scriitor profesionist. Cărţile lui sînt publicate în U.R.S. în limbile idiş, rusă, ucrain

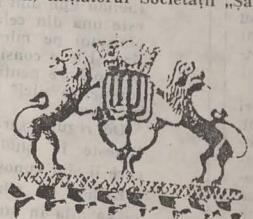

PREMII DE STAT

În U.R.S.S. au fost acord în luna noiembrie 1989 — pr hotărîrea C.C. al P.C.U.S. Consiliului de Miniştri U.R.S.S. — premii de stat domeniul ştiinţei şi tehnicii anul precedent pentru 29 de l crări ştiinţifice, elaborate de c lective formate dintr-un num mare de savanţi, cercetători specialişti din diferite ramuri activitate. Printre laureaţii d acest an se află şi: A. M. Fr man, A. A. Fridman, V. L. R her. M. L. Bernstein, E. Z. J kowski, A. L. Ţeitlin — docto în ştiinţe fizico-matematice tehnice, precum şi B. I. Fel man, G. B. Kuks — candidaţi ştiinţe tehnice.

PREMIERĂ ŞTIINŢIFICĂ

Pentru prima dată în lum cercetători americani în colab rare cu cei israelieni au reuşit dispună pelicule de diamant un suport de siliciu, fapt c constituie un pas deosebit important pe calea obţinerii noi materiale supraconductoa atît de necesare industriei m croelectronicii. Etapa următoa a cercetărilor vizează obţinere unei pelicule de diamant verit bil monocristalin, ideal pentr utilizarea în această industri

DECES

Dow Sadan, profesor de lite ratură idiş şi ebraică, deţinăt al Premiului Israelului, a dece dat la Ierusalim. Împlinise de ani.

Prof. Sadan a fost originar din Galiţia. În anul 1925 a venit în Eretz Israel. El a dus o bogată activitate de cercetare, care s-a concretizat în 70 de cărţi de specialitate.

JOURNAL OF THE ROMANIAN JEWS

The Federation of Jewish Communities in Romania Fully Participated in the Romanian People's Mourning

Friday January 12, 1990, at the harest Choral Temple, a solemn di- service in the memory of the Ro- ian people's heroes who fell in the t revolution against the tyrant Ceau- u and his supporters was officiated. aders of the F.J.C. and the B.J.C., ed by His Eminence Chief Rabbi Moses Rosen, were present, as well he Israeli Ambassador to Bucharest, Excellency Mr Zvi Mazel, Embassy bers, and the director of the "Joint" gramme for Romania, Mr Zvi Feine. e divine service was officiated by Eminence Chief Rabbi Dr Moses Ro- and by first-cantors Aizic Jukovski Willy Harnik and the Choral Tem- choir, conducted by Isac Ledeanu. fter the prayer for our beloved ho- and, Romania, and in memory of the tyrs of the great revolution of ember 22, 1989, His Eminence Chief bi Dr Moses Rosen delivered a mo- sermon, in which he spoke about hostile actions carried out against Romanian people by Ceaușescu, the ssin of his own people, as well as ut those against the Jewish popula- n, the numberless devastations and de- litions of temples and houses of wor- p in Bucharest and throughout the ntry.

Only in Bucharest the following hou- of worship were pulled down: the ples "Aizic Ilie" (Vinători Street), "Ie- " (Moșilor Street), "Voința" (Taras vcenco Street), "Fraterna Freilup" (Mă- lari Street), "A.B. Zisu" (Mămulari eet), the Sephardic Temple (Banu Mă- ine Street), „Ajutorul (Baron Hirsch)" radului Street); the synagogues "Tal- id Torah" (Traian Street), "Malbim" ravilor Street), "Gaster" (Sticlari reet), "Reshit Daat" (Antim Street), ăstrarea credinței" (Cîrlova Street), oale Tzedec" (Cernișoara Street), "He- e Tilim" (Emigratului Street), "Heshed el Emes" (Legislației Street). The Martin Băluș" Home (Negru Vodă reet) and the Ritual Bath (Mămulari reet) were also demolished.

His Eminence then referred to the sa- age anti-Semitic campaign unleashed by rtain journals between 1980 and 1985 initiated and sponsored by Ceaușescu.

His Eminence pointed out that Decem- er 22, 1989, represents also for us, Ro- anian Jews, the day of liberation from ranny. The Jewish Communities in Ro- nia, which have existed for more than 00 years, have made their full contri- ution of work, energy, dedication and atriotism. In science and culture, in andicrafts and trade, in all fields of reative work, the Jews have made ef- orts for this country's prosperity.

"Go to our cemeteries and, in each of hem, you will find a group of graves f Jewish heroes, who fell in the 1877 Var of Independence, or the 1916—1918 Var for the Unitary Romanian State, or who were executed by the fascists; the Jews in Romania have always participa- ed, body and soul, both in the joys and n the sufferings of the Romanian people.

Go to our museum in Mămulari Street, which Ceaușescu badly wanted to pull down and which was saved only by means of a battle that will seem unbelievable when we are going to publish the documents involved. Go to the museum and you will find there ample proof concerning the heroes and the martyrs belonging to the Jewish population in Romania — which has always staunchly served this country.

We have expressed our total adhesion (it was telecast) to the reconstruction programme of the National Salvation Front and we are carrying out an intense activity so that, not only by words, but also by deeds, we should make our humble contribution towards healing the wounds inflicted on this country by Ceaușescu's regime of terror.

A few days ago, at Otopeni airport, a plane landed, bringing from Israel massive assistance in medicines and food. Another plane brought a first contribution of the "Joint", consisting in 5 000 kg of milk-powder. A third plane brought, from the "Joint" and the "Central Fund", assistance amounting to 250,000 dollars. Numerous Jewish organizations in Holland and England sent trucks loaded with aid. In the United States of America, the action undertaken by the "Joint" for helping Romania is in full swing, so that we expect some more assistance in the near future.

The "Joint", which is a Jewish organization for assisting the survivors of the Holocaust who have lost their families and their health, is also susceptible to the sufferings of the Romanian people and this is not the first time. Remember the ships loaded with wheat sent by the "Joint" to the entire Romanian people during the 1946—1947 drought. Remember the assistance campaign carried out with the help of the "Joint" both after the 1970 floods and after the 1977 earthquake. Many millions of dollars entered this country in order to alleviate the Romanian people's sufferings caused by those natural calamities".

In conclusion, His Eminence Chief Rabbi Dr Moses Rosen declared: "The National Salvation Front ensures the democratic future of Romania, a Romania in which no national, religious or racial discrimination will be possible, a Romania in which a genuine democracy will lead to a national revival, in the spirit of justice and peace".

* * *

In Timișoara, too, there took place — with the participation of the Jewish population — a pious solemnity rendering homage to the heroes and the martyrs of the revolution in that city.

Representatives of the local cults took the floor. On behalf of the Timișoara Jewish Community, First Rabbi Dr Ernest Neumann delivered a moving speech.

Forever blessed be the memory of the heroes of the Romanian people's December 22, 1989 great Revolution!

Dr Teodor Ionescu, Minister Secretary of State at the Ministry of Health, is speaking

ASSISTANCE GIVEN BY "JOINT" AND "CENTRAL BRITISH FUND"

On the evening of Tuesday January 9, 1990 a special plane landen at Otopeni Airport, bring medicines and food worth 250 000 dollars, sent by the organization for assisting English Jews, "Central British Fund", and by the American "Joint" organization.

Representatives of the Federation of Jewish Communities in Romania, of the Ministry of Health, of the Radio-Televizion and the press were present.

Minister secretary of state at the Ministry of Health, dr. Teodor Ionescu, expressed the Romanian people's gratitude for the solidarity actions of the Jewish communities throughout the world.

Chief Rabbi dr. Moses Rosen thanked British Judaism and American Judaism for having responded to his appeal in a prompt and impressive manner and voiced the hope that similar actions would continue during the following days and weeks. Mr. Zvi Feine, the director of the "Joint for Romania, assured the representative of the Romanian government that the "Joint" would further continue — through Chief Rabbi dr. Moses Rosen and the Federation of Jewish Communities, whose president he is — towards assisting the Romanian people.

EXCHANGE OF LETTERS

On November 16, 1989, there took place in Jerusalem a solemnity (related by our journal at the respective time) in the framework of which a small square downtown was named after Gala Galaction. The initiative of this gesture of gratitude had been taken by His Eminence Chief Rabbi Dr Moses Rosen and the former Ambassador of Israel to Bucharest, Dr Yosef Govrin.

In connection with this event, there occurred an exchange of letters between His Eminence and Mrs Elena Galaction, one of the daughters of the great departed, letters which we are publishing.

TO CHIEF RABBI Dr MOSES ROSEN

Your Eminence,

I was very joyful and deeply moved on learning that your proposal that a street in Jerusalem should be given my father's name had been carried through.

How can I thank you and the Israeli authorities for this homage rendered to Father's memory and this source of pride offered to his daughters?

We are now three sisters, two of whom are at present in Italy, in Rome; that is why, on their behalf, on behalf of our father's memory, I thank you and the people of Israel, so deeply loved by him, for this honour bestowed on him and his descendants.

The flowers I am sending are for your beautiful and distinguished wife.

ELENA GALACTION

December 19, 1989

Mrs ELENA GALACTION
Bucharest,
Gala Galaction Street 51

Dear Mrs Galaction,

My wife and I thank you for your kind letter and the beautiful flowers you sent her.

We venerate the memory of your noble father, a "righteous gentile", and the honour done to him in the Holy City of Jerusalem, which be dearly loved, is a homage rendered to a distinguished member of mankind, to a wise and wonderful servant of God.

I send you my sacerdotal blessing.

Dr MOSES ROSEN
Chief Rabbi of the Mosaic Cult

Visit of an American Congressman and a Delegation of the Unitarian Cult

On Friday January 12, His Eminence Chief Rabbi Dr Moses Rosen received the visit of the American Congressman Chester Atkins, accompanied by a delegation of the Unitarian Cult in the United States, formed of Linda Lu Schultz, Laszlo Hamos, Barbara Greene, Dennis Curry, William Schultz, a.o.

The Unitarian denomination is known to have been founded 400 years ago, in Romania, in Transylvania. Chief Rabbi Dr Moses Rosen has cordial relations with the head of this cult, Bishop Covaci in Cluj-Napoca.

The delegation asked our Chief Rabbi to give his opinion about the present situation in Romania and the developments following the December 22, 1989 Revolution.

His Eminence amply explained the causes of the revolution, referring to Ceaușescu's epoch of terror. He pointed out that it is premature to prognosticate the situation in the country, but the National Salvation Front, in its present structure, represents a guarantee for the new democracy that is taking shape in Romania, for the Jewish population against any kind of national discrimination, for the complete liberty of all citizens.

The members of the delegation visited the Choral Temple and the History Museum of the Jewish Communities in Romania. They rendered homage and expressed their gratitude to our Chief Rabbi for his fruitful activity in the service of God and the Church.

ער פאָרום פאַר איבערלעבן פונעם ערד-קײלעך האָט געהאַלטן זײַן צווייטע זיצונג אין מאָסקווע

15 טן און 19 טן יאַנואַר 1990, איז אין
פאָרגעקומען די צווייטע פאַרזאַמלונג,
לט נאָך, די פון אָקספאָרד. פון אַפּריל
ן דעם אַלוועלטלעכן פאָרום, פאַר ראַ-
עם ערד-קאַלעך, ביי וועלכן ס'האָבן זיך
ט איבער 3 הונדערט פערזענלעכקייטן
וויסנשאַפטלעכן, רעליגיעזן, פּאַרלאַ-
ן און קולטורעלן לעבן פון דער גאַנצער
ס'האָבן זיך באַטייליקט אין ערך 2 הונדערט
יקע פערזענלעכקייטן פון דעם ראַטן-פאַר-

איבערלעבן פון דעם ערד-קײלעך, א באַ-
ר פון די גרויסע סכנות וואָס לויערן
ם, איז געווען די טעמע וואָס האָט מאָ-
ט און צוזאַמענגעבראַכט די פּרעסטיזש-
קספּאָנענטן פון דער הײנטצייטיקער וועלט.
ל סעקרעטאַר פון די פאַראייניקטע פעל-
אַוויער פערעס דע קועליאַר, האָט געהאַלטן
עפענונגס רעדע, נאָך דער, פון ע. וועלי-
ייצעפּרעזידענט פון דער וויסנשאַפטס —
יע פון ראַטן-פאַרבאַנד און ספּעציעלער
ער פון דעם פּרעזידענט מ. גאָרבאַטשאָוו
נשאַפטלעכע ענינים און אין דעם קאָנ-
פון ענערגיע.

בן אויף גענומען דאָס וואָרט ביי דער
דער אָנפירער פון דער רוסיש-אָרטאָדאָק-
קירך, מיטראָפּאָליט פּיטירים, פּרוי הרלעם
אַנד, געוועזענער פּרעמיער-מיניסטער פון
יע, סענאַטאָר דאַוו דורענבערגער, פון
ראייניקטע שטאַטן פון אַמעריקע, סענאַטאָר
אולו, געוועזענער פּרעמיער — מיניסטער
רן, פּרוי אַדרי, שענאַנדאַש, אָנפירערן
פונעם קלאַן עטל, פון אָנאָנדאַגאַ.

צווישן די יידישע פּערזענלעכקייטן פון דער גאָרער וועלט, וועלכע זענען אַנוועזנד געווען ביים פאָרום, האָבן זיך געפונען, כבוד הרב הראשי ד'ר דוד משה ראָזען שליט'א, הרב הראשי פון גרויס בריטאַניע, לאָרד עמנואל יאַקאָבאָוויץ, אלי וויזעל לאַורעאַט פון דער נאָבעל פּרעמיע פאַר שלום, הרב אַרטור שנייער פון ניו יאָרק, פּרעזידענט פון דער פונדאַציע „עפּיל פאַר קאָנשיענס" (וועלכער איז גוט באַקאַנט ביי אונדז אין לאַנד, א דאַנק די גרויסע הילף אין דער צייט פון די איבערשוועמונגען און דעם ערד ציטערניש פון יאָר 1977), קאַראַל סאַגאַן, פּראָפ. פון אַסטראָנאָמיע און קאָסמישע וויסנשאַפטן ביים קאָרנעל אוניווערסיטעט און אַנדערע.

בראַי צו אונטערשטרייכן די רעדעס פון: זשאַק קוסטאָ, דער גרויסער אָקעאַנאָגראַף, אַלעקסיי וואָלקאָוו, א וועלט באַרימטער ביאָלאָג, וויקטאָריאַ קיטעפּאָ, מיניסטער פון נאַטירלעכע רעסורסן פון זימבאַבווע, קאַראַן סינגל, דער אַמבאַסאַדאָר פון אינדיע אין די פ.ש.א, סענאַטאָר שאַרבאָן פּעל, פון די פאַראייניקטע שטאַטן, פּרעדעריקאַ מאַהאַר, גענעראַל דירעקטאָר פון יונעסקאָ, און פיל אַנדערע.

א באַזונדערן אייגדרוק האָט געמאַכט די רעדע פון אלי וויזעל, פּראָפעסאָר פון באָסטאָנער אוניווערסיטעט, דער מחבר פון איבער 30 ביכער, וועלכע האָבן אים געבראַכט פיל פּרעסטיזשפולע פּרעמיעס. ער איז אויך לאַורעאַט פון דער נאָבעל-פּרעמיע פאַר שלום און איז אן אָפּשטאַמיקער פון סיגעט, דער סוזשעט פון זיין קאָנפערענץ „גלאָבאַלע דערציונג".

פייערלעכע שלוס-זצונג

יק דעם 19 טן יאַנואַר ד.י. איז פאָרגע-
די פייערלעכע שלוס-זיצונג פון דעם צווייטן
אַלוועלטלעכן פאָרום פאַר דעם איבערלעבן
וועלט-קײלעך.
אין אַטמאָספערע פון גרויסן ענטוזיאַזם,
האָבן אינעם פעסט-זאַל פון דעם קרעמל זיך באַטייליקט אין ערך טויזנט קאָנגרעסמענער און ערן איינגעלאַדענע.

דער הויפּט-רעדנער איז געווען מיכאיל גאָרבאַטשאָוו, דער פּרעזידענט פונעם אויבערשטן סאָוויעט פון ראַטן-פאַרבאַנד, וועלכער האָט געמאַכט אן אַנאַליז פון דער עקאָלאָגישער לאַגע פון דער וועלט, און האָט אָנגעדייט א פּראָגראַם פון צואַיילן דאָס געניצלעכע אַנולירן פון דעם נוקלעאַרן וואָפן, און האָט פאָרגעשטעלט די פּראַקטישע פּערספּעקטיוון אויף צו ראַטעווען די פּלאַנעטע פון די געפאַרן וואָס לויערן אויף איר.

דער עקספּאָזע פון ה'מ. גאָרבאַטשאָוו, איז שטורמיש אָוואַציאָנירט געוואָרן דורך אַלע אָנוועזנדיקע.

אן אָמאַזש פאַר כבוד הרב הראשי ביי דער פייערלעכער שלוס-זיצונג פון דעם פאָרום

ביי דער פייערלעכער שלוס-זיצונג ביי וועלכער ס'האָבן זיך באַטייליקט מ. גאָרבאַטשאָוו, פּרעזידענט פון אויבערשטן סאָוויעט, עדוואַרד שעוואַרדנאַדזע, אויסערן מיניסטער, וועליכאָוו, וויצע-פּרעזידענט פון דער וויסנאַשפטס-אַקאַדעמיע און פיל אַנדערע אָנגעזעענע פּערזענלעכקייטן, האָט אויך גענומען דאָס וואָרט, צום שלום, דער פּרעזידענט פאַר אינטערנאַציאָנאַלע באַציונגען פון דעם פאָרום, דער אַמבאַסאַדאָר אַנגיער בידל דיוק, וועלכער האָט צווישן אַנדערן דערקלערט:

„מיר ברענגען דאָ, אן אָמאַזש דעם גרויסן העלד: דעם רב הראשי פון די יידן פון רומעניע, ד'ר דוד משה ראָזען, וועלכער זינט 40 יאָר איז ער א ביישפּיל פון א גייסטיקן מנהיג, און כאָטש די געפערלעכע געשעענישן זענען שוין געווען פונאַנדערגעוויקלט, מיט טויזנטער טויטע, קרבנות פון דעם טעראָר, האָט כבוד הרב הראשי זיך אומגעקערט פון אויסלאַנד בכדי צו זיין אינאיינעם מיט זיין קהילה און זאָל זי מדריך זיין.

כל הכבוד פאַר דעם גרויסן גייסטיקן מנהיג.

דער גאַנצער קאָנגרעס האָט אָוואַציאָנירט דעם רב הראשי שליט'א.

נאָך מער, אונדזערע יידישע קהילות, אונדזער היימלאַנד — רומעניע — וועמענס גטרייער זון איז כבוד הרב הראשי ד'ר דוד משה ראָזען שליט'א, זענען באַערט דורך די אָמאַזשן וואָס ווערן אים געווענדעט דורך דער אַלוועלטלעכער עפנטלעכער מיינונג.

קבלת-שבת אין קרעמל

נאָך דעם שליסן פון דער פייערלעכער זיצונג, האָבן א טייל פון די יידישע פערזענלעכקייטן זיך באַטייליקט אין איינעם פון די זאַלן פונעם קרעמל- ביי אן איינדרוקספולן קבלת-שבת.

הרב אַרטור שנייער האָט אָפּגעריכט די תפילה.

צום ערשטן מאָל איז צווישן די מויערן פון דעם פּאַלאַץ אָפּגעריכט געוואָרן א זא מין יידישע תפילה.

סימבאָליש און איינדרוקספול.

א באַזונדערער שבת אין מאָסקווע

מיט דער געלעגנהייט פון דער אַנוועזנהייט אין מאָסקווע פון הרב הראשי פון ענגלאַנד לאָרד יאַקאָבאָוויץ פון רומעניע, הרב הראשי ראָזען, הרב שנייער פון ניו יאָרק, האָבן זיי שבת, דעם 20סטן יאַנואַר 1990, געהאַלטן אין דער גרויסער מאָסקווער שיל, איינדרוקספולע דרשות, פאַר א גרויסער צאָל מתפללים.

זיי זענען באַגריסט געוואָרן דורך דעם רב הראַשי פון די יידן פונעם ראַטן-פאַרבאַנד, אַדאָלף שאַיעוויטש. א כאָר פון אויסגעצייכנטע חזנים, האָט אָפּגעריכט די תפילות.

ידיעות פון דער יידישער וועלט

גרופּע פון 15 סטודענטן פון רמת-גן
ל), וואָס גרייט צו אַקטיאָרן פאַר טעאַ-
און פילם, אונטער דער אָנפירערשאַפט
אָפּ. גינא מיכאָעלס די טאָכטער פון דעם,
ענעם סאָוועטישן טעאַטראַל שלמה מיכאָעלסט
ם נאָמען ס'איז ניט לאַנג צוריק צוגעטייל-,
ן דעם ניי געשאַפענעם יידישן קולטור-צענ-
ן מאָסקווע, האָבן אויסגעפילט אין מאָסקווע-
אַנצערטן מיט דער פּיעסע „עקאָום" פון פּע-
שעפער, — אין העברעיש אונטער דער רעזשי-
פון אופירה העניג. ס'איז צום ערשטן מאָל
דעם אויפלייזן פון דעם טעאַטער הבימה
אָסקווע צוריק מיט 60 יאָר, אז אין דער סאָ-
שער הויפּשטאָט זאָל פאָרקומען א ספּעקטאַקל
העברעיש. ביידע ספּעקטאַקלען, און די אַלגע-
רעפּעטיציע זענען פאָרגעקומען פאַר אן אין
ולטן זאַל און האָט געגאַסן פון א גרויסן
אַלג ביים פובליקום און מצד דער פּרעסע.

פּוילישע מאַכט-אָרגאַנען האָבן דאָנירט דעם
אַל מוזיי פון דער שואה אין די פ.ש.א.,
טאָקאַמיאָן וועלכער פלעג טראַנספּאָרטירן טע-
צווישן הונדערט און צוויי הונדערט יידן
וואַרשע אין דעם אויסראָטונגס-לאַגער פון
בלינקאַ, בשעת דער צווייטער וועלט-מלחמה.
שן יולי 1942 און נאָוועמבער 1943, זענען
טרעבלינקא גאַזירט געוואָרן אין ערך 750 טויז-
יידן. דער אויטאָקאַמיאָן, לאַנג פון כמעט 9
טער, איז אָנגעקומען קיין באַלטימאָר מיט דער
לישער שיף „שטעפאַן סטאַרשינסקי". די שיף
אַט דעם נאָמען פון א מער פון וואַרשע וואָס
אומגעבראַכט געוואָרן דורך די נאַציסטן אין

פּאָזיציע

אין דער שול „הלל" פון מיאַמי (פ.ש.א.) איז
פנט געוואָרן אן עקספּאָזיציע וועלכע אילוס-
ט דאָס לעבן פון דער ביבלישער תקו-
די עקספּאָנאַטן ווייזן דאָס טאָג-טעגלעכע לעבן,
ישע ימים-טובים, טראַדיציעס און צערעמאָ-
ס. איבער 800 שילער פון דער שול האָבן זיך
טייליקט אין דעם אָרגאַניזירן די עקספּאָזי-

באַערונג

די פּוילישע רעגירונג האָט צוגעטיילט דעם ד'ר י. לעווין, געוועזענער פּראָפעסאָר פון געשיכטע ביי דער „ישיבה אוניווערסיטי" פון ניו יאָרק, די גאָלדענע מעדאַל פון דעם אָרדען פון פאַרדינסט פון פּוילן, פאַר זיין צושטייער אינעם אַנטוויקלען די באַציונגען און די צוזאַמענאַרבעט צווישן אַלע פעלקער. צוטיילנדיק אים די הויכע אויסצייכענונג, האָט זשאַן קינאַסט, דער אַמבאַסאַדאָר פון פּוילן אין וואַשינגטאָן, געגעבן א הויכע שאַצונג די ווערק ד'ר לעווין אויפן געביט פון דער יידישער געשיכטע און די באַציונגען צווישן די פּאָליאַקן און די יידן. ד'ה לעווין האָט פּובליקירט פיל ווערק איבער דער פרידלעכער קאָעקזיסטענץ צווישן די פּאָליאַקן און די יידן לענגאויס די דורות. און וועגן דעם גייסט, דער קוטור און די דערגרייכונגען פון די יידן אין פּוילן. דער אַמבאַסאַדאָר קינאַסט האָט דערמאָנט אז ד'ר לעווין האָט געלעבט אין לאָדזש (פּוילן), פאַר דער צווייטער וועלט מלחמה, און איז צוויי מאָל אויסגעוויילט געוואָרן אַלס פאָרשטייער פון דער יידישער קהילה, אינעם מוניציפּאַלן ראַט, און אז מיטגלידער פון זיין משפחה זענען אומגעקומען אין דער שואה. ד'ר לעווין האָט בשעת דער שואה, אָרגאַניזירט א הילפס-אַקציע פאַר די יידן פון פּוילן, און נאָך דער מלחמה איז ער געווען פאָרשטייער פון דער אַלוועלטלעכער אָרגאַניזאַציע „אגודת ישראל" ביי דער אונאָ. אין זיין רעדע האָט דער אַמבאַסאַדאָר קינאַסט ציטירט פאָלגנדע פערזן פון וולאַדיסלאַוו באַרניעווסקי:

„אונדזער געמיינזאַם הויז איז חרוב געוואָרן, און אונדזער געמיינזאַם בלוט איז פאַרגאָסן געוואָרן / מיר זענען פאַראייניקט דורך אונדזער אומקום / מיר זענען פאַראייניקט דורך דאַכאַו, אוישוויץ, דורך איעדן קבר אָן א נאָמען, דורך א יעדער גראַטע פון פון דער תפיסה..."

סטאַטיסטיק

לויט א סטאַטיסטיק פון דעם אַמעריקאַנער וועכנטלעכן זשורנאַל פון טוריזם „קאָנד-נאַסט", געפינט זיך די געזעלשאַפט „על-על" פון ישראל אויפן 11טן פּלאַץ צווישן די בעסטע לופט געזעלשאַפטן פון דער וועלט. על-על, איז פאַר דער פראַנצייזישער געזעלשאַפט „ער פראַנס" און פאַר דער בריטישער „בריטיש עיעוויי", פון אַלע שטאַנדפּונקטן.

דער באַזוך פון א קאָנגרעסמען און פון א דעלעגאַציע פון אוניטאַרן קולט פון די פ.ש.א.

פרייטיק, דעם 12טן יאַנואַר 1990, האָט כבוד הרב הראשי ד'ר דוד משה ראָזען אויפגענומען דעם אַמעריקאַנער קאָנגרעסמען, טשעסטער אַטקינס, אין דער באַגלייטונג פון א דעלעגאַציע פון דעם אוניטאַרן קולט פון די פ.ש.א., אין באַשטאַנד פון: לינדאַ לו שולץ, לאַסלאָ האַמאָס, באַרבאַראַ גרין, דייוויס קערי, וויליאַם שולץ און אַנדערע.

לויט ס'איז באַקאַנט, איז דער אוניטאַרער קולט געשאַפן געוואָרן צוריק מיט 4 הונדערט יאָר, אין רומעניע, אין טראַנסילוואַניע.

כבוד הרב הראשי ד'ר דוד משה ראָזען שליט'א, האָט פריינדלעכע באַציונגען מיט דעם אָנפירער פון דעם קולט, דער עפּיסקאָפּ קאָוואַטש פון קלוזש.

די דעלעגאַציע האָט געבעטן דעם רב הראשי ער זאָל אַרויסזאָגן זיין מיינונג אין שייכות מיט דער איצטיקער לאַגע אין רומעניע און מיט די געשעענישן אין דעם לאַנד נאָך דער רעוואָלוציע פון 22סטן דעצעמבער 1989. כבוד הרב הראשי שליט'א האָט פאָרגעשטעלט אן עקספּאָזע איבער די סיבות פון דער רעוואָלוציע, רעדנדיק וועגן דער תקופה פון טעראָר פון דעם טשאַושעסקו רעזשים. ער האָט אָנגעוויזן אז עס איז נאָך פּריצייטיק זיך אַרויסצוזאָגן איבער דער לאַגע אין לאַנד, אָבער דער פראָנט פון נאַציאָנאַלער רעטונג אין זיין איצטיקער פאָרמאַציע, שטעלט מיט זיך פאָר א גאַראַנטיע פאַר דער נייער דעמאָקראַטיע וואָס ווערט געבוירן אין רומעניע, און פאַר דער יידישער באַפעלקערונג, קעגן יעדוועדער דיסקרימינירונג צווישן די פעלקער אין דעם לאַנד, פאַר פולשטענדיקער פרייהייט פאַר אַלע בירגער.

די מיטגלידער פון דער דעלעגאַציע האָבן באַזוכט דעם כאָראַל-טעמפּל און דעם מוזיי פון געשיכטע פון די יידישע קהילות אין רומעניע. זיי האָבן אויסגעדרוקט אן אָמאַזש און דאַנקבאַרקייט דעם רב הראשי שליט'א פאַר זיין פרוכטבאַרער טעטיקייט אינעם דינען די אינטערעסן פון זיין פאָלק און אמונה.

לאָדזשער געטאָ

6 הונדערט געוועזענע אסירים פון דעם געטאָ פון לאָדזש (פּוילן), האָבן זיך באַטייליקט ביי א פאַרזאַמלונג וואָס איז פאָרגעקומען אין יד ושם פון ירושלים בכדי אָפּצומערקן דאָס דערשיינען פון דעם ערשטן באַנד פון א סעריע 12 וואָס שטעלן מיט זיך פאָר די געשיכטע פון דעם געטאָ. בשעת דער שואה האָבן די נאַציסטן אומגעבראַכט אין דעם געטאָ 204 טויזנט יידן און האָבן פאַרניכטעט דאָס געטאָ. סע זענען לעבן געבליבן צווישן 5 און 7 טויזנט יידן. די געשיכטע באַזירט זיך אויף דאָקומענטן וואָס די געשטאַפּאָ האָט זיי איבערגעלאָזט. פּראָפ. אפרים קציר, געוועזענער פּרעזידענט פון מדינת ישראל, אן אָפּשטאַמיקער פון לאָדזש, און וועלכער האָט עמיגרירט פון דער שטאָט ווען ער איז אַלט געווען 8 יאָר, איז ביינעוועזן ביי דער צערעמאָניע.

פרעמיע

פּראָפעסאָר פ. מאַקסימאַ יאַגובסקי, פון אַרגענטינע איז נישט לאַנג צוריק באַערט געוואָרן מיט דער פּרעמיע" פון יידישער אינטעלעקטואַלער וועלט, פאַרן יאָר 1988, וואָס איז צוגעטיילט געוואָרן דורך דעם לאַטיין-אַמעריקאַניש — יידישן קאָנגרעס. די אויסצייכענונג איז אים צוגעטיילט געוואָרן ביי א פייערלעכקייט וואָס איז אָרגאַניזירט געוואָרן דורך דער יידישער קהילה פון בוענאָס איירעס. די פּרעמיע וואָס ווערט צוגעטיילט זינט דעם יאָר 1979, ווערט געגעבן די פּערזאָנען וואָס שטיצן די יידישע אַנשטאַלטן און פונאַנדערוויקלען א טיכטיקע טעטיקייט אויפן געביט פון יידישער קונסט און קולטור.

אויסצייכענונג

זשאַן סאָוו, דער גענעראַל גובערנאַטאָר פון קאַנאַדע, האָט צוגעטיילט דעם פּרעסטיזשפולן אָרדען פון קאַנאַדע, א צאָל אָנגעזעענע פּערזענלעכקייטן, צווישן וועלכע עס געפינען זיך, האַרי אַרטורס, פּרעזידענט פון דעם יאָרק אוניווערסיטעט: סאַמועל בעלצבערג, מיטגליד פון דעם אָנפיר ראַט פון דעם צענטער „סימאָן וויזענטאַל" פון לאָס אַנדזשעלעס; דער קאָמפּאָזיטאָר אָסקאַר מאָראַוועטץ; בערנאַרד אָסטרי, פּרעזידענט פון דער מלוכישער טעלעוויזיע זענדונג פון דער פּראָווינץ אָנטאַריאָ; לואיס סימינאָוויטש, אָנגעזעענער פאָרשער ביים שפּיטאָל „מאָנט סיני" פון טאָראָנטאָ; און דער גערענטאָלאָג בלאָסאָם ווינגראַ.

צייטשריפט

פונעם רומענישן רעליגיעזן יידנטו

דערשיינט צוויי מאָל אין חודש ● 15.1.1990 ● בוקארע

הרב הראשי ד"ר דוד משה ראָזען

לפרשת השבוע

וארא

פרעה האָט געשיקט רופן משה'ן און ארהנן און האָט זיי געזאָגט „איך האָב דאָס מאָל געזינדיקט'] (וארא כ'ז, ט). די שטעלונג פון פרעה קעגנאיבער די אומגליקן וואָס האָבן אים געטראָפן דאַרף דינען אלס ביישפּיל. ער האָט אָנפאַנג נישט פארשטאַנען דעם באגריף פון אן איינציקן פאָטער א באַשעפער. אינטערעסאַנט איז אין דער הינזיכט וואָס דער מדרש דערציילט אונדז:

ווען משה און אהרן ברענגען אים דעם ערשטן מעסאַזש פון „השם" דער איינציקער גאָט, האָט פרעה אויפגעעפנט דאָס בוך פון זיינע אָפּגעטער. דאָרט זענען געווען פארשריבן אלע: עס זענען געווען אָפּגעטער צו וועלכע ס'פלעג זיך בוקן דער פרימיטיווער מענטש פאר פחד. די נאַטור כחות פלעגן אים שרעקן און ער פלעג זיך בוקן פאר זיי. די שרעק איז געווען דער טרייבמאָטאָר פון דער געצנדינעריי און האָט געדינט אלס פונדאַמענט דעם סאָציאַלן סיסטעם פון דער שקלאַפן געזעלשאפט — די קוואַל פון פרעה"ס מאַכט. די פּיראַמידן זענען געווען דער סימבאָל פון דעם סיסטעם; מיליאָנען שקלאַפן האָבן געהאָרעוועט מיטן בלוטיקן שווייס ווען בויען דאָס ווילזיין פונעם שפּיץ פון דער פּיראַמידע: פרעה. מיט אנדערע ווערטער ס'איז געווען א גלויבן פון א אומרחמנותדיקער עקספּלואַטאַציע פון מענטשן. אומזיסט האָט פרעה געבלעטערט איז בוך פון די אָפּגעטער. דעם „השם", דעם גאָט פון ליבע פאָטער פון אלע מענטשן, האָט ער דאָרט נישט געטראָפן. ווער איז דער „השם"? פרעגט ער. איך קען נישט קיין שום „השם". משה האָט אים געענפערט איראָניש: „זוך נישט דעם גאָט אין וועמענס נאָמען איך רעד אין פּינקס פון דיינע אָפּגעטער. אזוי ווי אונדזער כוהן, דער פאַרטרעטער פון לעבנס-קולט האָט נישט וואָס צו זוכן אויפן בית הקברות אין דער ממשלה פון טויט — אויך אזוי וועסטו אונדזער גאָט נישט טרעפן אין דיינע ביכער מיט טויטע אָפּגעטער. און ווירקלעך האָט אונדז די מיצרישע ציוויליזאַציע איבערגעלאָזט אן אומגעהויערע צאָל באווייזן פון מתים-קולט. די ארכעאָלאָגישע אויסגראָבונגען ביים נילוס האָבן אויסגעפונען וווּנדערבאַרע פּאַלאַטן — אלס קברים פאר די טויטע מלכים, דורך דעם באלזאמירן האָבן די טיראַנען געוואָלט נאָך זייער טויט פארהיטן זייערע קערפּערס און זיך קענען נאָכגעבן דעם זעלבן לוקס ווי אין זייער לעבן. דער קולט אין וועמענס נאָמען, עס האָט גערעדט משה איז געווען פונקט א פאַרקערטער. זיין וואָרט איז געווען אין נאָמען פון לעבן — און נישט — פון טויט.

„תורת חיים" — „די לערע פון לעבן" זאָגט „אז בעסער איז א שעה פון תשובה און גוטע מעשים אויף דער וועלט — איידער א גאנץ לעבן אויף „יענער וועלט". משה'ס גלויבן האָט נישט געפּרעדיקט אז די מענטשן זאָלן איינגייען אויף ליידן און נויט אויף דער וועלט, צוזאָגנדיק אלס קאָמפּענסאַציע די פּערספּעקטיוו פון עולם הבא. דאָ אויף דער וועלט איז מחויב יעדער ייד צו קעמפן און ארבעטן ווען שאפן א גליקלעך לעבן פאר זיך און פאר דער געזעלשאפט. נישט אין נאָמען פון פחד, וועלכער ערשיטערט דעם מענטשנס מאָראַל און פאַרשקלאַפט אים, נאָר אין נאָמען פון ליבע וועלכע מאַכט אים פאר א הערשער איבער זיין אייגענעם גורל — האָט ער גערעדט צום פאָלק און דערפאר האָט אים פרעה נישט געקענט פארשטיין. פרעה דערמאָנט זיך אז ער האָט געזינדיקט, נאָר ווען עס טרעפט אים א צרה. ביי יעדע פון די עשר מכות ווערט ער אויפגעציטערט און זאָגט צו מער נישט צו זינדיקן. אָבער ווי נאָך די מכה גייט פארביי פארגעסט פרעה וואָס ער האָט צוגעזאָגט.

מיר אָבער טרעפן גאָט אין פרייד, ווען די שטראַלן פון גליק באלויכטן אונדזער לעבן. לאָמיר זיך היטן פון פרעה'ס דרכים צו זוכן גאָט דעמלט ווען מיר ווערן געשטרויכלט. לאָמיר נישט זוכן גאָט אויף דעם בית-עולם אין שרעק, נאָר לאָמיר אים ליב האָבן. גענוי ווי פרעה פארצייטן האָט זיך געווענדעט צו משה'ן און אהרונען מיט דער פאָדערונג „בעט גאָט פאר מיר" אויך אזוי מיינען אייניקע פון אונדז אז זיי פולן אויס זייער חוב, אז דער רב אָדער דער חזן פּראַווען אָפּ א קדיש אָדער האלטן א יאָרצייט אין אָנדענק פון זייערע פארשטאָרבענע פריינט. זיי דאַרפן אָבער וויסן אז צווישן מענטש און גאָטלעכקייט קען די פארבינדונג זיין נאָר א דירעקטע, א פארבינדונג וואָס קען צושטאַנד קומען דורך א הייסער תפילה מיטן גאנצן הארץ און דער גאנצער נשמה.

„דער כוהן האָט נישט וואָס צו זוכן אויפן בית הקברות". גאָט ווילן מיר זוכן און טרעפן אין קולט פון לעבן אין אומערמידלעכער ארבעט אינעם דראַנג זיך דערהויבן אויף די הויכן פון פארפולקאָמונג, אין דער צויבער פון דער נאַטור זאָלן מיר זוכן גאָט און מיר זאָלן אים זאָגן דאָס וואָס משה האָט אים געזאָגט ווען ער האָט געשפירט ארום זיך די געטלעכקייט: „הנני"! איך בין דאָ".

די פעדעראציע פון די יידישע קהילות אין רומעניע האָט זיך באטייליקט אינעם טרויער פון רומענישן פאָלק

פרייטיק, דעם 12 טן יאנואר 1990, איז אין בוקארעשטער כאָראַל-טעמפּל אָפּגעריכט געוואָרן א טרויער תפילה אין אָנדענק פון די העלדן פונעם רומענישן פאָלק, וואָס זענען געפאַלן אין דער גרויסער רעוואָלוציע פון דעם פאָלק, קעגן דער טיראַניי פון טשאַושעסקו און זיין קאַמאַרילע.

ס'זענען אָנוועזנד געווען מנהיגים פון דער פעדעראַציע און פון דער בוקארעשטער קהילה, בראש מיט כבוד הרב הראשי ד'ר דוד משה ראָזען שליט'א, ס'האָבן זיך באטייליקט דער אמבאסאדאָר פון מדינת ישראל אין בוקארעשט, ה'צבי מזאל, מיטגלידער פון דער אמבאסאדע, און אויך דער דירעקטאָר פון דעם פּראָגראַם פון „דזשאָינט" פאר רומעניע, ה' צבי פיין.

די תפילה איז אָפּגעריכט געוואָרן דורך כבוד הרב הראשי שליט'א און דורך די חזנים פונעם טעמפּל, אַקאָמפּאַנירטע פון דעם כאָר.

נאָך דער תפילה וואָס איז אָפּגעריכט געוואָרן פאר אונדזער היימלאַנד, רומעניע, האָט כבוד הרב הראשי געהאלטן איין איינדרוקספולע דרשה, אין וועלכער ער האָט אָנגעוויזן די פיינטלעכע אקציעס פון טשאַושעסקו קעגן דעם רומענישן פאָלק, דער מערדער פון זיין אייגענעם פאָלק, און אויך די, קעגן יידישן פאָלק, דורכן דעוואַסטירן און צעשטערן פיל שילן אויף דער גאנצער טעריטאָריע פונעם לאַנד.

נאָך אין בוקארעשט זענען זענען צעשטערט געוואָרן אין די לעצטע יאָרן, פאָלגנדע שילן: „אייזיק איליע", ישועה", „וואָינצא", „פּראַטערנא", א.ב. זיסו", „דער ספרדישער טעמפּל" באראָן הירש" „תלמוד תורה" און מלבים", „גאַסטער", „ראשית דת", פּועלי צדק", „חברי תהילים", „חסד של אמת". גלייכצייטיק זענען צעשטערט געוואָרן דער בית-אבות „מאַרטין באַלוש" און די מקוה פון גאַס מעמולאַר.

כבוד הרב הראשי שליט'א האָט דערמאָנט אויך די ווילדע אנטיסעמיטישע העץ קאַמפּאַניע פון די יאָרן 1980—1985 וואָס איז איניצירט און פּאַטראָנירט געוואָרן דורך טשאַושעסקון.

כבוד הרב הראשי האָט אונטערגעשטראָכן, אז דער טאָג פון 22סטן דעצעמבער 1989 שטעלט מיט זיך פאר אויך פאר אונדז יידן פון רומעניע, דער טאָג פון באפרייונג פון אונטער דער טיראַניע. די יידישע קהילות פון רומעניע, וועלכע עקזיסטירן זינט איבער 6 הונדערט יאָר, האָבן געבראַכט א באַדייטנדיקן ביישטייער פון מי, ענערגיע, איבערגעגעבנקייט און ליבשאפט פאר דער לאַנד. אין וויסנשאפט און קולטור, אין האַנטווערקשאפט און אין האַנדל, אין אויף אלע געביטן פון שאַפונג, האָבן די יידן זיך באַמיט אינעם אויפבלי פונעם לאַנד. גייט אויף אונדזערע בתי-עלמין וועט איר איבעראַל טרעפן מצבות פון יידישע העלדן געפאַלענע אין אומאָפּהענגיקייטס קריג פון יאָר 1877, אָדער אין דער פאַראייניקונגס-מלחמה פון די יאָרן 1916—18, אָדער פון די, וואָס זענען אומגעבראַכט געוואָרן דורך די פאַשיסטישע רוצחים. די יידן פון רומעניע האָבן זיך באטייליקט בלב-ונפש אין די ליידן און אין די פריידן פון דעם רומענישן פאָלק. גייט אין אונדזער מוזיי א... דער מאַמולאַר גאַס, וועלכן טשאַושעסקו ד... אים געוואָלט צעשטערן — און נאָר א דאנק א שווער... קאַמף — וואָס קען אויסווייזן אן אומגלויבלעכ... ווען מיר וועלן פאַרעפנטלעכן די דאָקומענטן... איז ער געראַטעוועט געוואָרן. גייט אין דעם מו... באַזוכט אים, וועט איר דאָרטן טרעפן די ער... שאַפטן פון די העלדן און מאַרטירערס פון ד... יידישער באַפעלקערונג פון רומעניע.

מיר האָבן אויסגעדרוקט, און די טעלעוויז... האָט איבערגעגעבן אונדזער גאַנצע אָנגע... ריקייט צו דעם פּראָגראַם פון ווידעראויפבויען ד... לאַנד, דורך דעם פראָנט פאר נאַציאָנאַלער ר... טונג און מיר פונאַנדערוויקלען א טעטיק... בכדי נישט נאָר דורכן וואָרט, נאָר אויך דורך ד... טאַט זאָלן מיר ברענגען אונדזער באַשיידענע... צושטייער אינעם היילן די וווּנדן פון דעם לאַ... נאָך דעם טעראָר רעזשים פון טשאַושעסקו.

צוריק מיט עטלעכע טעג האָט געלאַנדעט אוי... פלי-פּלאַץ אָטאָפּען, אן אַוויאָן, וועלכער ה... געבראַכט פון ישראל מאַסיווע הילף אין שפּ... אין מעדיקאַמענטן. אן אנדערער אַוויאָן ה... געבראַכט דעם ערשטן ביישטייער מצד דער אָרגאַ... ניזאַציע „דזשאָינט", וואָס איז באַשטאַנען א... 8 טויזנט ק'ג מילך-פּולווער. א דריטער אַווי... מצד דעם „דזשאָינט" פון דעם" צענטראַל בריט... פאָנד" פון גרויס בריטאַניע האָט געבראַכט ה... אין דער ווערט פון 250 טויזנט דאָלאַר. פיל א... טאָקאַמיאָנען מיט הילף זענען אָנגעקומען פ... האָלאַנד, און ענגלאַנד, אויך מצד יידישע אָרגאַ... ניזאַציעס.

אין אמעריקע קומט פאר א גרויסע טעטיקייט פ... העלפן רומעניע, און מיר וואַרטן די הילף ז... אינגיכן אָנקומען.

די אָרגאַניזאַציע „דזשאָינט", וואָס איז... יידישע אָרגאַניזאַציע אויף צו העלפן די שאר... הפליטה פון דער שואה, איז גלייכצייטיק אוי... מערקזאַם צו די ליידן פון דעם רומענישן פאָל... און דאָס איז נישט צום ערשטן מאָל.

דערמאָנט זיך אין די שיפן מיט ווייץ, געשיקט פון דעם „דזשאָינט" בשעת דעם טרוקעניש פון ד... יאָרן 1946—47, פאר דעם גאנצן רומענישן פאָלק... דערמאָנט זיך די אקציע פון הילף מצד דעם אמע... ריקאַנער „דזשאָינט" אין די איבערשוועמונגע... און בשעת דער ערדציטערניש פון יאָר 1977.

פיל מיליאָנען דאָלאַר זענען אריינגעקומען א... לאַנד, בכדי צו לינדערן די ליידן פון דעם שווע... געפּרוווטן רומענישן פאָלק.

צום שלוס האָט כבוד הרב הראשי שליט'א דערקלערט: „דער ראַט פון דעם פראָנט פון נאַציאָ... נאַלער רעטונג, פאַרזיכערט די דעמאָקראַטישע צו... קונפט פון רומעניע, א רומעניע, אין וועלכער ס... וועט נישט מעגלעך זיין קיין שום דיסקרימינאַציע... נישט קיין נאַציאָנאַלע, קיין רעליגיעזע אָדער ראַ... סיאַלע, א רומעניע אין וועלכער די אמתדיקע דע... מאָקראַטיע וועט פירן צום נאַציאָנאַלן ווידערגע... בורט, אין גייסט פון גערעכטיקייט און פון שלום...

*

אין טימישאָארא, איז דעסגלייכן פאָרגעקומען אן אַמאַזש — מאַניפעסטירונג אין אָנדענק פון די מאַרטירערס פון דער רעוואָלוציע פון דער שטאָט, ביי וועלכן ס'האָט זיך באטייליקט אויך די יידישע באַפעלקערונג. ס'האָבן גענומען דאָס וואָרט פאָרשטייערס פון די היגע קולטן. אין נאָמען פון דער יידישער קהילה פון טימישאָארא, האָט גענומען דאָס וואָרט הרב ד'ר ערנעסט נוימאַן.

זאָל דער אָנדענק פון די העלדן פון דער גרויסער רעוואָלוציע פון דעם רומענישן פאָלק אויף אייביק זיין געבענטשט!

הרב מרדכי ראָזען זצ"ל

50 יאָר זינט ער איז אומגעבראַכט געוואָרן

מיר מערקן אָפּ 50 יאָר זינט הרב מרדכי ראָזען זצ'ל פון ווין, דער ברודער פון דעם פאָטער פון כבוד הרב הראשי שליט'א — הרב אברהם לייב ראָזען זצ'ל — איז אומגעבראַכט געוואָרן אין לאַגער פון דאַכאַו.

א תלמיד חכם און איינע פון די אָנגעזעענסטע פיגורן פון דעם ווינער ראַבינאַט, איז מרדכי ראָזען ארעסטירט געוואָרן דורך דער געסטאַפּאָ אין זיין היים און אוועקגעשיקט געוואָרן אין קאָנצעטראַציע לאַגער פון דאַכאַו.

נאָך עטלעכע חדשים, האָט זיין משפּחה באַקומען אן אָפיציעלע מעלדונג, אין וועלכער ס'איז געפאָדערט געוואָרן א געוויסע סומע געלט, וואָס האָט מיט זיך פאָרגעשטעלט די שפּעזן פון עקספּעדירן א שאַכטל מיט זיין אַש.

געבענטשט זאָל זיין אויף אייביק זיין אָנדענק, אינאיינעם מיט דעם, פון די זעקס מיליאָן יידישע מאַרטירערס, קרבנות פון דעם פאַשיזם.

דער „דזשאָינט" און דער „צענטראַל בריטיש פאָנד" — לאָנדאָן העלפט רומעניע

אין אָוונט פונעם 9טן יאנואר 1990 האָט אויפן פלי-פּלאַץ אָטאָפּען געלאַנדעט א ספּעציעלער אַוויאָן וועלכער האָט געבראַכט הילף אין מעדיקאַמענטן און אין שפּייז, אין דער ווערט פון 250 טויזנט דאָלאַר, מצד דער הילפס אָרגאַניזאַציע פון דעם ענגלישן יידנטום „צענטראַל בריטיש פאָנד" און מצד דער אָרגאַניזאַציע פון אמעריקע, „דזשאָינט". ביים אָנקומען פון דעם אַוויאָן זענען בייגעווען פאָרשטייערס פון דער פעדעראַציע פון די יידישע קהילות אין רומעניע, פון דעם געזונטהייטס מיניסטעריום, פון דער ראַדיאָ און טעלעוויזיע.

ס'האָבן גענומען דאָס וואָרט ה' מיניסטער שטאַטס-סעקרעטאַר אין געזונטהייטס-מיניסטעריום ד'ר טעאָדאָר יאָנעסקו, וועלכער האָט אויסגעדרוקט דאַנקבאַרשאַפט און אָנערקענונג מצד דעם רומענישן פאָלק פאר די סאָלידאַריטעט מאַניפעסטירונגען מיט דעם רומענישן פאָלק מצד די יידישע קהילות פון דער גאָרער וועלט.

כבוד הרב הראשי שליט'א האָט געווענדעט דעם בריטישן און אמעריקאַנער יידנטום דאַנקבאַרשאַפט, פאר דעם וואָס זיי האָבן געענפערט אויף זיין רוף און האָט אויסגעדרוקט די האָפענונג אז אזעלכע אקציעס וועלן פאָרטגעזעצט ווערן אין די נעכסטע טעג, און וואָכן. ה' צבי פיין דער דירעקטאָר פון דזשאָינט פאר רומעניע האָט פאַרזיכערט דעם פאָרשטייער פון דער רומענישער רעגירונג, אז דער „דזשאָינט" וועט פאָרטזעצן ברענגען זיין ביישטייער — דורך כבוד הרב הראשי שליט'א און דער פעדעראַציע — וועמענס פּרעזידענט ער איז — צו דער אקציע פון הילף פאר דעם רומענישן פאָלק.

הפעדעראציה של הקהילות היהודיות ברומניה משתתפת באבל העם הרומני

ביום שישי 12 ביאנואר 1990 התקיימה תפילה בבית הכנסת הקורלי בבוקרשט לזכר ניבורי העם הרומני, חללי מהפכת העם נגד העריץ צ'אושסקו וחבר מרעיו.

היו נוכחים מנהיגי הפיק.י.ר. וק.י.ב. וב־ראשם כבוד הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א. השתתפו גם שגריר מדינת ישראל מר צבי מזאל, עובדי השגרירות וכמו כן מנהל ה"ג'וינט" למען רומניה, מר צבי פיין.

התפילה נערכה ע"י מרן הרב הראשי דר. דוד משה רוזן והחזנים אייזיק ז'וקובסקי ווילי הרניק והמקהלה של בית הכנסת הקורלי, תחת ניצוחו של איסאק לידיאנו.

אחרי התפילה בעד טולדתנו היקרה רומניה וזכרון ניבורי המהפכה הגדולה מ22 בדצמבר 1989, מרן הרב הראשי נשא דרשה מרשימה בה הזכיר את פעולות האיבה נגד העם הרומני שנעשה ע"י צ'אושסקו רוצח העם הרומני, כמו כן נגד האוכלוסיה היהודית, ההחרבה וההרס של בתי הכנסת בבוקרשט ובכל השטח של רומניה.

בבוקרשט עצמה נהרסו בשנים האחרונות בתי הכנסת דלהלן: אייזק איליה (רח. ואנטור), ישועה (קאליא מוישילור), בואינצה (טראס שעווצ'ענקו). פראטרנא פרייליפ (מאמולאר), א. ב. זיסו (מאמולאר), הספרדי (באנו מאראצ'ינא), עזרה בארון הירש (בראדולוי), תלמוד־תורה (טראיאן), מלכים (בראווילור), נאסטער (סטיקלאר), ראשית דעת (אנטים), פועלי צדק (צ'רנישואראא), חברה תהילים (עמיגראנטולוי), חסד של אמת (לענ'יסלאציע), הרסו גם את בית־האבות מארטין בעלוש (נעגרו בורא) והמקוה (מאמולאר).

כבוד הרב הראשי הזכיר גם את המערכה האנטישמית הפראית בכמה עתונים בשנות 1980 — 1985 ביוזמות צ'אושסקו.

כבוד הרב הראשי הדגיש שה22 בדצמבר מהווה גם לאוכלוסיה היהודית את השחרור מהעריצות. הקהילות היהודיות ברומניה, שזה יותר מ600 שנה הביאו את תרומתם בעבודה, במרצם, במסירותם ובאהבת המולדת. במדע, ובתרבות, במלאכה ובמסחר בכל שטחי היצירה, היהודים נתנו את תרומתם לתרומת הארץ הזאת. בכל בתי הקברות אשר לראות חלקים בהם נטמנו גיבורים יהודים: בין אם זה היה ב1877 במלחמה למען עצמאות הארץ, בין אם זה היה במלחמה העולמית הראשונה להשלמת הארץ, בין אם נרוני למות בעד מלחמתם האנטיפאשיסטית, היהודים נלחמו והשתתפו בכל מאודם ובכל נפשם גם בשמחת העם הרומני וגם בצערו.

לכו למוזאון שלנו מרחוב מאמולאר, שצ'אושסקו רצה להרוס ורק אזרות קרב — שייראה בלתי ניתן להאמין כשנפרסם את התעודות — אשר היה להציל. במוזאון הזה אפשר יהיה לקרא את עדויות גבורי וקדושי יהדות רומניה שהיה תמיד בשרות העם.

הבענו ומסרנו בטלוויזיה את הצטרפותנו לחזית ההצלה הלאומית ונביא את תרומתנו ע"י פעולות לריפוי הפצעים של הארץ שנגרמו אודות למשטר הטירור של צ'אושסקו.

זה כמה ימים נחת מטוס באוטופן עם עזרה בתרופות ומזון מישראל. עזרה באה גם מהג'וינט ומהבריטיש סנטרל פונד" ותבא עוד עזרה גם מאמריקה וגם ממקומות אחרים בעולם מהמסתדרויות היהודיות.

בסיום כבוד הרב הראשי השהיר ש"מועצת החזית להצלה הלאומית" יבטח את העתיד הדימוקרטי של רומניה בלי הפיקה לאומית, דתית או גזעית.

גם בטימישואראא נערכה תפילה ואסיפת אבל לזכר נבורי המהפכה. בשם הקהילה היהודית נשא את דברו הרב דר. אהרון ניימן.

יהי זכר נבורי המהפכה הגדולה של העם הרומני מ22 בדצמבר 1989 ברוך!

ה„ג'וינט" וה„ג'נרל בריטיש פונד" מגישים עזרה לרומניה

ביום שלישי ה9 ביאנואר 1990 בערב נחת בשדה־התעופה אוטופן מטוס מיוחד שהביא עזרה בתרופות וצרכי מזון בשווי של 250.000 מטעם ההסתדרות לעזרה של יהדות אנגליה סנטרל ברטיש פונד ומטעם ההסתדרות האמריקנית „ג'וינט".

בנחיתת המטוס היו נוכחים נציגים של הפעדעראציע של הקהילות היהודיות ברומניה, של משרד הבריאות, של הרדיו־טלוויזיה ושל התקשורת.

לפני בנין הטלוויזיה, הביע את הכרת תודתו של העם הרומני, שר מזכיר המדינה, במשרד הבריאות, דר. טיאודור יונסקו, בעד גילוי הסולידריות עם העם הרומני של הקהילות היהודיות.

ביום שלישי 9 ביאנואר 1990 בערב נחת בשדה־התעופה אוטופן מטוס מיוחד שהביא עזרה בתרופות וצרכי מזון בשווי של 250.000, מטעם ההסתדרות לעזרה של יהדות אנגליה סנטרל ברטיש פונד ומטעם ההסתדרות האמריקנית „ג'וינט".

בנחיתת המטוס היו נוכחים נציגים של הפעדעראציע של הקהילות היהודיות ברומניה, של משרד הבריאות, של הרדיו־טלוויזיה ושל התקשורת.

לפני בנין הטלוויזיה, הביע את הכרת תודתו של העם הרומני, שר מזכיר המדינה, במשרד הבריאות, דר. טיאודור יונסקו, בעד גילוי הסולידריות עם העם הרומני של הקהילות היהודיות.

כבוד הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א מסר ליהדות ברומניה ואמריקה את תודתו שנענו לקריאתו המידית ומרשימה והביע את תקותו שפעולות כאלה, יעשו גם בימים ובשבועות הבאים. מטעמו, דר. צבי פיין מנהל ה"ג'וינט" למען רומניה הבטיח לממשלת רומניה שהג'וינט ימשיך להביא את תרומתו בתיווכו של כבוד הרב הראשי דר. דוד משה רוזן והפעדעראציה של הקהילות היהודיות, שהוא הנשיא שלה — למפעל העזרה לעם הרומני.

ביקור משלחת אוניטאריאנית מארה"ב

ביום שישי ה12 ביאנואר 1990, כבוד הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א נפגש עם הקונגרסמן צ'סטר אטקינס שבא בלווי משלחת הדת האוניטאריאנית מארה"ב שכפי ישרדע נוסד זה 40 שנה בטראנסילוואניה. והכילה את לינדא לו שולץ, לסלו המוש, ברברה גרין דנים קרי, וויליאם שולץ.

כבוד הרב הראשי הדגיש שלו קשרים לבביים עם מנהיג האוניטאריאנים מרומניה, החשמן קובאץ' מקלוז'.

המשלחת בקשה מכבוד הרב הראשי להביע את דעתו על המצב הנוכחי ברומניה ועל השתלשלות האירועים בארץ אחרי המהפכה ב22 בדצמבר 1989 היו דיונים עם כבוד הרב הראשי.

כבוד הרב הראשי סקר בארוכות את סיבות המהפכה, ודיבר על משטר הטירור של צ'אושסקו ואמר שמוקדם מדי לחזות את המצב בארץ ושחשיבות ההצלה הלאומית מהווה ערובה לדימוקראטיה החדשה שנתקנת כעת ברומניה ולאוכלוסיה היהודית, נגד כל צורה של אפליה בין הלאומים של הארץ הזאת, בעד חופש מלא לכל אזרחיה.

חברי המשלחת ביקרו בבית־הכנסת הקורלי ובמוזיאון להיסטוריה של יהודי רומניה. הם הביעו את הערצתם ותודתם לכבוד הרב הראשי בעד פעולתו הפוריה בעבודת השם והדת.

העזרה הראשונה שנשלחה על ידי ה„ג'וינט" (5 טונות אבקת־חלב) הגיעה בשדה התעופה אוטופן

...תב־עת

של היהדות הדתית הרומנית

...ה כ"ד בטבת תש"נ בוקרשט • מס. 684 דו־שבועון

...ורום למען שרידת כדור הארץ קיים את ישיבתו במוסקווה

...19 ביאנואר 1990, התקיימה במוס... השנית, (אחרי הראשונה שהתקיימה ... באפריל 1988), של הפורום העולמי ... למעלה מ300 אישי מדע, חברי פרל... ... רוח מכל העולם. השתתפו גם 200 ... מ...

... רגה בשרידת כדור הארץ, מול הסכ... ... שמסכנות אותו נייסה ביחד נציגים ... של האנושות בת־ימינו.

... הכללי של או"ם, האוויר פרז די ... את נאום הפתיחה שקורמה על ידי ... סגן נשיא האקאדמיה למדעים של ... מיוחד של הנשיא גורבאצ'וב לע... ... ולקונטרול של העגרגיה.

... הדרם בישיבת הפתיחה המיטרופוליט ... הכנסיה האורטודוקסית הרוסית, מרת ... אלאנד, ראש־הממשלה לשעבר של נו... הסינטור דב דורנברגר מארה"ב הס... ... אולו, ראש־הממשלה לשעבר של ... ארדי שנגדוש, בכירה של הקלאן עעל ...

... היהודיים מכל העולם השתתפו גם ... הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א, ... עמנואל יעקובוביץ שליט"א, הרב הראשי של ברטיש ... הכללי של אי"ם, האוויר פרז די ... את נאום הפתיחה שקורמה על ידי ... סגן נשיא האקאדמיה למדעים של ... מיוחד של הנשיא גורבאצ'וב לע... ... ולקונטרול של העגרגיה.

גם הדרם בישיבת הפתיחה המיטרופוליט ... הכנסיה האורטודוקסית הרוסית, מרת ... אלאנד, ראש־הממשלה לשעבר של נו... הסינטור דב דורנברגר מארה"ב הס... ... אולו, ראש־הממשלה לשעבר של ... ארדי שנגדוש, בכירה של הקלאן עעל ...

... היהודיים מכל העולם השתתפו גם ... הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א, ... עמנואל יעקובוביץ שליט"א, הרב הראשי של ברטיש ... הראשי של ברטיש פונד, סגן נשיא המוסד „עפיל פור קונ־שיענס" (הידוע בארצנו בגלל העזרה שהושיט אחרי האסונות של השטפונות והרעש ב1977), קרל סאגאן, פרופסור לאסטרונומיה ומדעי החלל באוניברסיטא קורנעל וכו' וכו'. היה נוכח גם הרב של מוסקווא, ארלף שאיאוויץ' שליט"א.

מרשימה במיוחד היתה הרצאתו של ז'ק קוסטו, האוקיאנוגראף הגדול, של אליקסיי בולקוב ביאולוג מפורסם בכל העולם, קרן סיגנל, שגריר הודו בארה"ב הסינאטור צ'ארבון פעל מארה"ב, פרעדריקו מאו'ור מנהל כללי של אונעסקו וכו'וכו'.

גם הרצאתו של אלי וויזעל היתה מאור מרשימה, הוא פרופסור באוניברסיטה, הוא מחברם של יותר מסצ ספרים שהביאו לו הרבה פרסים בעלי יוקרה ונולד בסיגט. הנושא של הרצאתו היה: החינוך הדעריקו מאו'ור מנהל כללי של אונעסקו וכו'וכו'.

גם הרצאתו של אלי וויזעל היתה מאור מרשימה, הוא פרופעסור באוניברסיטה בוסטון, והוא מחברם של הרבה ספרים שהביאו לו הרבה פרסים בעלי יוקרה ונולד בסיגט. הנושא של הרצאתו היה: החינוך הגלובלי.

ישיבת הזיום החניגית: נאומו של מיכאיל גורבאצ'וב

...ישי 19 ביאנואר התקיימה ישיבת הסיום ... של הפורום השני העולמי למען שרידת ... ...ארץ.

... מלאת התלהבות בכירה השתתפו באולם ... של הקרמל לערך 1000 משתתפי הקונ... ...מי בבור.

הנואם הראשי היה מיכאיל גורבאצ'וב, נשיא הסוביט העליון שעשה ניתוח קצר על מצב האקולוגיה העולמית, והתיה תכנית לזורוז חיסול הכללי של הנשק הגרעיני ואת הסיכויים הריאליים להצלת העולם מהסכנות שאורבים לו.

סקירת מר מ. גורבצ'וב התקבלה בתשואות רבות

הקונגרס מפגין הלל ותשבחות לגבורתו ולהנהגתו של כבוד הרב הראשי רוזן שליט"א

...ית סיום החניגית בה השתתף מ. גורבא... ...ניא הסוביט העליון של ברה"מ, עדוארד ... של החוץ, מ. ועליכוב סגן נשיא ... לפרעדים של ברה"מ והרבה אישים ... בעולם נשא את דברו, למען לסקר את ... הנשיא ליחסים בין־לאומיים, של הפורום, ... אנג'ער בידל דיוק, שהצהיר בין היתר: ... מביע את הוקרתי והערצתי לגבור גדול: ... באולם הזה: הוא הרב הראשי של ... רומניה, דר. דוד משה רוזן שליט"א ... את. חייו. להגנת קהילתו היהודית, ... במשך למעלה מארבעים שנה שהוא מנהיג ...

רוחני לדוגמה. למרות שהאירועים החמורים ברומניה היו בהשתלשלותם ואלפי אנשים נפלו קרבן לטירור, הרב הראשי חזר מהנכר בכדי להיות על יד צאן מרעיתו, למען להגן עליהם נגד הסכנות, ולהיות להם רועה נאמן. כל הכבוד לרועה הדתי המצויין".

כל הפורום קיבל בתשואות רבות את הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א.

עוד הפעם כובדו קהילתינו היהודית, מולדתנו היקרה — רומניה שבכבוד הרב הראשי הוא בן מסור שלה על ידי דברי ההערצה שהובעו לו בהזדמנויות שונות, על ידי דעת הקהל עולמית.

קבלת שבת בקרמל

...לת סיום הישיבה החניגית, חלק מהאישים ... שהשתתפו בה התפללו באולמות הק... לפני התיבה עמד הרב ארטור שנייער.

זאת היתה הפעם הראשונה שבתלי הקרמלין הזה היו עדים לתפילה יהודית.

זה דבר סמלי ומרגש.

שבת מיוחדת במוסקווה

...הזדמנות נוכחותם במוסקווה, כבוד הרב הראשי של אנגליה, לורד יעקובוביץ שליט"א, של ... הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א ... ארטור שנייער שליט"א מהפארק איסט סי... מניו־יורק נשאו במסגרת התפילה בשבת פרשת שמות בבית־הכנסת הגדול במוסקווה דרשות מרגשות בפני קהל רב.

ביחד והציג אותם הרב הראשי של יהודי בר־ה"מ ארולף שייעביץ'. מקהילת חזנים מצויינת ערכו את התפילה.